

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

**ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ως κοινή πολιτική στην Ευρωζώνη.

Ακαδημαϊκό έτος : 2017 – 2018

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Μαργαρίτα Κατσίμη

**Φίλιππος Μαραζιώτης
4140090**

Αθήνα, 2018

[κενή σελίδα]

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία μελετά και εξετάζει τις πιθανές οικονομικές επιπτώσεις της θέσπισης ενός καθολικού ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για τις χώρες-μέλη της Ευρωζώνης. Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα στην συγκεκριμένη ανάλυση αποτελεί μια οικονομική πολιτική η οποία ασκείται από μια υπερεθνική Αρχή, κεντρικά. Επομένως εξετάζεται κατά πόσο μπορεί να αποτελέσει μια τέτοια εξέλιξη μορφή δημοσιονομικής ενοποίησης, εστιάζοντας κυρίως στη δυνατότητα σταθεροποίησης σε περίοδο διαταραχής ενώ ταυτόχρονα αναλύονται και οι πιθανές συνέπειες σε σειρά από σημαντικά ζητήματα όπως τα κίνητρα για εργασία και η κοινωνική πολιτική και προστασία. Η ανάλυση που ακολουθεί περιλαμβάνει βιβλιογραφική επισκόπηση, ορισμένες εκτιμήσεις μικροπροσομοίωσης και ένα μακροοικονομικό υπόδειγμα

[κενή σελίδα]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	3
Περιεχόμενα.....	5
A. Εισαγωγή.....	9
B. Η κατάσταση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.....	10
B.1 Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση.....	10
B.2 Η Δημοσιονομική Ενοποίηση.....	11
B.3 Η πολιτική του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως μορφή Δημοσιονομικής Ενοποίησης.....	12
Γ. Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.....	13
Γ.1 Τι είναι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.....	13
Γ.2 Υπέρ και Κατά.....	14
Γ.3 Μέχρι σήμερα εφαρμογή.....	18
Γ.4 Γιατί στην Ευρωζώνη.....	19
Δ. Πραγματικά Δεδομένα και Εκτιμήσεις.....	21
Δ.1 Ύψος Εισοδήματος και Προσαρμογές.....	22
Δ.2 Κερδισμένοι και Χαμένοι – Αναδιανεμητικές Επιδράσεις.....	23
Δ.2.1 Ανά Εισοδηματική Κατηγορία.....	23
Δ.2.2 Ανά τύπο Νοικοκυριού.....	26
Δ.3 Επίδραση στη Φτώχεια.....	28
Δ.4 Επίδραση στα Κίνητρα για Εργασία.....	29
Δ.5 Συμπεράσματα.....	30
E. Υπόδειγμα.....	32
E.1 Υπόδειγμα Μικρής Ανοιχτής Οικονομίας.....	32
E.2 Δύο οικονομίες με κοινή πολιτική ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος....	45

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επίλογος.....	51
Βιβλιογραφία.....	54

[κενή σελίδα]

[κενή σελίδα]

A. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωζώνη βρίσκονται στο μεταίχμιο μιας μεγάλης και πολύπλευρης κρίσης. Μέσα σε μια δεκαετία τα κράτη-μέλη της Ένωσης, και ιδιαίτερα εκείνα που ανήκουν στη ζώνη του Ευρώ βρέθηκαν αντιμέτωπα με μια ισχυρή χρηματοπιστωτική αστάθεια και ταυτόχρονα ορισμένα από αυτά αντιμετώπισαν το ενδεχόμενο της χρεοκοπίας λόγω εξωτερικών ή και εσωτερικών ανισορροπιών. Παράλληλα, η Ευρώπη βιώνει επιπρόσθετες κρίσεις όπως αυτή των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών. Διαμορφώνεται έτσι μια κατάσταση στην οποία η Ευρώπη ως ενιαία οντότητα και η Ευρωζώνη ειδικότερα καλούνται να βρουν τρόπους να ξεπεράσουν την οικονομική αστάθεια και τα ερωτήματα περί βιωσιμότητας του ίδιου του εγχειρήματος της ολοκλήρωσης καθώς και να απαντήσουν με καίριο τρόπο τόσο στο αρνητικό αποτύπωμα που άφησε η οικονομική κρίση (ανεργία νέων, υψηλά δημόσια χρέη) όσο και σε νέα δεδομένα που προκύπτουν (δημογραφική γήρανση, κλιματική αλλαγή, μετανάστευση, ασφάλεια).

Η παρούσα εργασία αναζητά μια οικονομικά βιώσιμη, πολιτικά πραγματοποιήσιμη και κοινωνικά δίκαιη λύση η οποία θα πραγματεύεται το ζήτημα της δημοσιονομικής ενοποίησης των κρατών-μελών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης ενώ ταυτόχρονα θα δημιουργεί ένα ελάχιστο εξασφαλισμένο επίπεδο διαβίωσης για όλους τους πολίτες της, προωθώντας παράλληλα με την οικονομική και την κοινωνική συνοχή. Συγκεκριμένα, η πρόταση για θέσπιση ενός Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως κοινή πολιτική στην Ευρωζώνη αποπειράται να συνδράμει αφενός στο ζήτημα της μεταρρύθμισης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, ως μια εναλλακτική μορφή δημοσιονομικής ενοποίησης, αφετέρου στην ανάγκη για ένα ενιαίο επίπεδο κοινωνικής προστασίας σε συνδυασμό με μια προσαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Κράτους στους νέους περιορισμούς, εξωτερικούς και εσωτερικούς, σε μια πιο λιτή, ευέλικτη και συνάμα αποτελεσματική βάση.

B. Η κατάσταση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

B.1 Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) θεσμοθετήθηκε στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο Μάαστριχτ, το 1992, έπειτα από χρόνιες προσπάθειες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να διατηρήσουν τις ισοτιμίες των νομισμάτων τους εντός ενός μικρού εύρους διακυμάνσεων (νομισματικό φίδι, EMS).

Η ONE, ή κοινώς Ευρωζώνη, σύμφωνα με τον Mundell [Mundell, (1961)] και τη θεωρία των Άριστων Νομισματικών Περιοχών, δεν αποτελεί μια τέτοια περιοχή. Συγκεκριμένα, « Άριστη Νομισματική Περιοχή θεωρείται μια περιοχή εντός της οποίας η χρήση ενός κοινού νομίσματος δεν οδηγεί σε μείωση της κοινωνικής ευημερίας στις χώρες αυτές »[Κατσίμη, (2016 , σελ.77)]. Οι χώρες ή οι περιοχές που συγκροτούν μία Άριστη Νομισματική Περιοχή θα επωφελούνται αμοιβαία από τη συμμετοχή τους σε αυτή αν, είτε οι διαταραχές που δέχονται είναι συμμετρικές, είτε αν υπάρχουν άλλοι μηχανισμοί σταθεροποίησης πέραν της νομισματικής πολιτικής [De Grauwe (2009)].

Ως προς τους εναλλακτικούς τρόπους σταθεροποίησης, συναντάμε την ευελιξία μισθών και τιμών που μπορεί να οδηγήσει σε εσωτερική υποτίμηση, την κινητικότητα εργασίας μέσω της οποίας το εργατικό δυναμικό μετακινείται με βάση τους οικονομικούς κύκλους στις περιοχές που έχουν υιοθετήσει κοινό νόμισμα και έτσι οδηγούν σε σταθεροποίηση, τη σταθεροποίηση μέσω των χρηματοοικονομικών αγορών και τέλος, τη σταθεροποίηση μέσω της δημοσιονομικής πολιτικής η οποία μπορεί να ασκείται είτε κεντρικά, είτε σε εθνικό επίπεδο[Κατσίμη, 2016].

Η ONE δεν αποτελεί μια Άριστη Νομισματική Περιοχή καθότι οι χώρες-μέλη που την αποτελούν δεν έχουν συγχρονισμένους οικονομικούς κύκλους, δεν δέχονται συμμετρικές διαταραχές, ενώ παράλληλα δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς οι εναλλακτικοί μηχανισμοί που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σταθεροποίηση. Η συζήτηση για την ανάγκη μεταρρύθμισης της ONE ήταν αρκετά δημοφιλής πριν το ξέσπασμα της Μεγάλης Ύφεσης αλλά ειδικά, κατά τη διάρκεια αυτής αλλά και σήμερα, στον απόηχό της, η συζήτηση αυτή μονοπωλεί τον ευρωπαϊκό δημόσιο διάλογο.

Βέβαια, κατά τη διάρκεια της κρίσης που έπληξε την Ευρωπαϊκή Ένωση, η *αναγκαιότητα ως η μητέρα της εφεύρεσης* [Blinder και άλλοι, (2016)], οδήγησε στην εφαρμογή μέτρων και θέσπιση κανόνων και μηχανισμών που αποτελούν βήματα προς την οικονομική εμβάθυνση.

Ενδεικτικά, τα προγράμματα διάσωσης και τα πακέτα στήριξης στις χώρες-μέλη που βρέθηκαν πολύ κοντά στην χρεοκοπία, τα προγράμματα OMT και QE της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) σαν μετεξέλιξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), η πορεία προς την Τραπεζική Ένωση και οι εποπτικοί μηχανισμοί που αναπτύχθηκαν ή ενδυναμώθηκαν, αποτέλεσαν αναγκαία μέτρα σταθεροποίησης της ΟΝΕ και αποφυγής της κατάρρευσης του Ευρώ ενώ παράλληλα έδωσαν και μια ώθηση στην οικονομική ολοκλήρωση.

Είναι φανερό πως , παρότι η Ευρωζώνη σταθεροποιείται, υπάρχει ακόμα η ανάγκη περαιτέρω μεταρρυθμίσεων για να καταστεί βιώσιμη μακροπρόθεσμα και έτοιμη να αντιμετωπίσει περισσότερο αποτελεσματικά μια ενδεχόμενη νέα παγκόσμια κρίση. Η προσπάθεια για οικονομική εμβάθυνση πρέπει να συνεχιστεί καθώς το ίδιο το Ευρώ πιέζει για αυτό [Eichengreen και Wyplosz , (2016)].

Τα ανοιχτά ζητήματα στον τομέα της οικονομικής εμβάθυνσης και μεταρρύθμισης της ΟΝΕ εντοπίζονται σε διάφορους τομείς όπως το χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι νέες εμπορικές συμφωνίες και η δημοσιονομική ενοποίηση των κρατών-μελών της ζώνης του Ευρώ. Η μεταρρύθμιση που αφορά το δημοσιονομικό πεδίο είναι και η πιο έντονη καθώς εκεί εντοπίζεται ένα εύρος διαφορετικών προτάσεων.

B.2 Δημοσιονομική Ενοποίηση

Η δημοσιονομική ενοποίηση τυπικά αποτελεί το επόμενο βήμα οικονομικής εμβάθυνσης για να θεωρείται ολοκληρωμένη η ΟΝΕ. Παράλληλα, η οικονομική αστάθεια που έπληξε την Ευρωζώνη κατά τη διάρκεια της κρίσης, η οποία προήλθε εν πολλοίς λόγω της δημοσιονομικής απειθαρχίας κρατών-μελών τα προηγούμενα χρόνια, καθώς και η ένταση της κρίσης η οποία θα μπορούσε σε κάποιο βαθμό να έχει καταστεί ηπιότερη αν υπήρχε κάποιος βαθμός δημοσιονομικής ενοποίησης [De Grauwe, (2011)], οδηγούν στην ανάγκη αναζήτησης λύσεων στο δημοσιονομικό ζήτημα.

Παρότι οι προτάσεις διαφέρουν σημαντικά, όλοι συμφωνούν σε κάποιες ελάχιστες παρεμβάσεις που θα καταστήσουν την ΟΝΕ βιώσιμη [Eichengreen και Wyplosz , (2016)]. Αυτές οι προτάσεις , αντιλαμβανόμενες την πολιτική δυσκολία τη δεδομένη στιγμή για μεγάλα άλματα οικονομικής ολοκλήρωσης, προτείνουν μια ισχυρή δέσμευση των κρατών-

μελών του Ευρώ σε κοινούς δημοσιονομικούς κανόνες, μια ισχυρή εποπτεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Eurogroup, προσπάθεια για όσο γίνεται συγχρονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών και παράλληλα ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης η οποία θα διακόψει την εξάρτηση και τον εναγκαλισμό τραπεζών και κρατών. [Eichengreen και Wyplosz , (2016)]

Μια άλλη άποψη [De Grauwe, (2011)] πέραν των παραπάνω, συμμαρξίζεται το πρόβλημα της διόγκωσης του χρέους πολλών κρατών-μελών και έτσι προτείνεται η έκδοση ενός κοινού Ευρωομολόγου (Eurobond) έτσι ώστε, τουλάχιστον ένα μέρος του χρέους των κρατών να εξασφαλίζεται από την ίδια την ONE ως ενιαία οντότητα και να υπάρξει ως έναν βαθμό το λεγόμενο *risk-sharing*, δηλαδή διαμοιρασμός του κινδύνου της εκάστοτε χώρας της ONE. Παράλληλα, στην ίδια λογική , βρίσκεται και η πρόταση για μετεξέλιξη του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) σε Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο (EMF) που θα λειτουργεί στα πρότυπα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και θα μπορεί να παρέχει πακέτα στήριξης υπό αιρεσιμότητα σε κράτη-μέλη [De Grauwe, (2011)].

Τέλος, υπάρχει και η πρόταση για μεγάλα βήματα προς την ενοποίηση, προς έναν δημοσιονομικό φεντεραλισμό (fiscal federalism) [Allard και άλλοι, (2013), Berger και άλλοι, (2018)] ,δηλαδή την άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής κυρίως σε υπερεθνικό-κεντρικό επίπεδο. Αυτό μπορεί να συμβεί περνώντας σε κάποιου τύπου Δημοσιονομική Ένωση (Fiscal Union) με έναν ενιαίο Ενωσιακό προϋπολογισμό τη διαχείριση του οποίου θα αναλαμβάνει ένας Ευρωπαϊκός Υπουργός Οικονομικών με σημαντικό τον ρόλο του Ευρωκοινοβουλίου για την κατανομή των πόρων.

Είναι εμφανές ότι η συζήτηση για το μέλλον της ONE είναι ιδιαίτερης σημασίας αφού τίθενται ζητήματα οικονομικής βιωσιμότητας όχι μόνο των κρατών-μελών αλλά και του ίδιου του νομίσματος. Όμως, επειδή ο δρόμος που θα ακολουθηθεί εμπίπτει κυρίως στην πολιτική συγκυρία της εκάστοτε περιόδου, πρέπει να γίνει προσπάθεια συγκερασμού των απαραίτητων οικονομικών παρεμβάσεων με τις πολιτικές προθέσεις την κυβερνήσεων των κρατών-μελών.

B.3 Η πολιτική του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως μορφή Δημοσιονομικής Ενοποίησης

Επομένως, το βήμα προς τα εμπρός [Juncker, (2017)] πρέπει να λάβει υπόψη του αυτές τις λεπτές ισορροπίες. Σε αυτό το πλαίσιο, τοποθετείται και μία εναλλακτική πρόταση η οποία

μπορεί να οδηγήσει σε ένα σημαντικό βήμα οικονομικής ολοκλήρωσης. Η πρόταση αυτή έχει ως βασικό σημείο την εφαρμογή της πολιτικής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος από κεντρικό επίπεδο, ως κοινή πολιτική δηλαδή για τα κράτη-μέλη της ΟΝΕ ή και της Ευρωπαϊκής Ένωσης γενικότερα ([Van Parijs, (2006) και (2012)], [Jože Mencinger, (2015)]. Οι προτάσεις αυτές, προτείνουν την δημιουργία ενός προϋπολογισμού των κρατών της Ευρωζώνης (ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ο οποίος θα χρηματοδοτείται από μέρος των φορολογικών εσόδων της εκάστοτε χώρας. Το ποσό που θα συγκεντρώνεται θα δίνεται με τη μορφή μεταβιβαστικής πληρωμής στους ενήλικους πολίτες των κρατών-μελών. Μέσω αυτής της πολιτικής, γίνεται ένα αρχικό βήμα για την δημοσιονομική ενοποίηση ενώ παράλληλα δημιουργείται και ένας μηχανισμός ο οποίος θα κατανέμει τους πόρους αναδιανεμητικά μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωζώνης ενώ παρέχεται και η δυνατότητα σταθεροποίησης στην περίπτωση κάποιας ασύμμετρης διαταραχής. Χαρακτηριστικά, όπως αναφέρει ο Van Parijs [Van Parijs, (2013)] αν η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσιζε να εφαρμόσει αυτή την πολιτική, δίνοντας 200 Ευρώ σε κάθε πολίτη της και η χρηματοδότηση προερχόταν από τα έσοδα του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (VAT), τότε θα χρειαζόμασταν ένα μέσο φορολογικό συντελεστή της τάξης του 20% που αντιστοιχεί στο 10% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γ. Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Γ.1 Τι είναι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (guaranteed minimum income – GMI) συναντάται στη βιβλιογραφία με διαφορετικές ονομασίες όπως Παγκόσμιο Βασικό Εισόδημα (universal basic income – UBI), Μισθός Βασικής Διαβίωσης (basic living stipend – BLS). Σε κάθε περίπτωση, το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, όπως και αν αναφέρεται, πρόκειται για ένα εισόδημα που παρέχεται από το κράτος απευθείας προς τους πολίτες ως μεταβιβαστική πληρωμή. Αυτό το εισόδημα είναι καθολικό, δηλαδή άνευ κριτηρίων παροχή, και εξασφαλισμένο, δεν απαιτείται κάποια ενέργεια από τους πολίτες για να το λαμβάνουν [Van Parijs, (2013)].

Συγκεκριμένα, το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα «είναι το ύστατο δίχτυ ασφαλείας για την κάλυψη ουσιαστικών αναγκών σε καταστάσεις κρίσης. Χρηματοδοτείται από τον κρατικό

προϋπολογισμό και όχι από εισφορές, βασίζεται σε έλεγχο των πόρων των νοικοκυριών και καλύπτει τη διαφορά μεταξύ του ύψους της εγγύησης και των πόρων του νοικοκυριού. Το ελάχιστο εισόδημα δεν αποτελεί παλαιού τύπου εισοδηματική πολιτική, μα συνδυάζει την εισοδηματική ενίσχυση με ενεργητικές πολιτικές κοινωνικής επανένταξης, Στοχεύει στην αυτοδυναμία των δικαιούχων και την απεξάρτησή τους από την κοινωνική αρωγή» [Ματσαγγάνης, σελ. 99, (2004)].

Η πρόταση για θέσπιση μιας τέτοιας παροχής δεν είναι καινούρια. Οι φιλοσοφικές καταβολές μια ελάχιστης εισοδηματικής παροχής ξεκινούν από τον Marquis de Condorcet ενώ ο πρώτος που διατύπωσε την ιδέα ενός ελάχιστου εισοδήματος ήταν ο Αμερικανός επαναστάτης Thomas Paine το 1796 [Van Parijs, (2013)]. Μισό αιώνα μετά, την ίδια πρόταση ανέπτυξε και ο John Stuart Mill (1848) ενώ το πρώτο πολιτικό κίνημα που διεκδίκησε την εφαρμογή ενός καθολικού ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος δημιουργήθηκε στην Βρετανία το 1920 υπό τον Bertrand Russel. [Van Parijs, (2013)] Κατά καιρούς, η παροχή ενός βασικού εισοδήματος έχει υποστηριχθεί από διαφορετικές πολιτικές ομάδες (Χριστιανοδημοκράτες, Σοσιαλδημοκράτες, Φιλελεύθεροι Αριστεροί) [Ματσαγγάνης, (2004)] ενώ ταυτόχρονα συναντάται και ένα εύρος οικονομολόγων με διαφορετικές θέσεις να συγκλίνουν ως προς αυτό το μέτρο, από τον Friedrich Hayek και τον Milton Friedman μέχρι τον Amartya Sen, τον James Tobin και πρόσφατα τον Thomas Piketty.

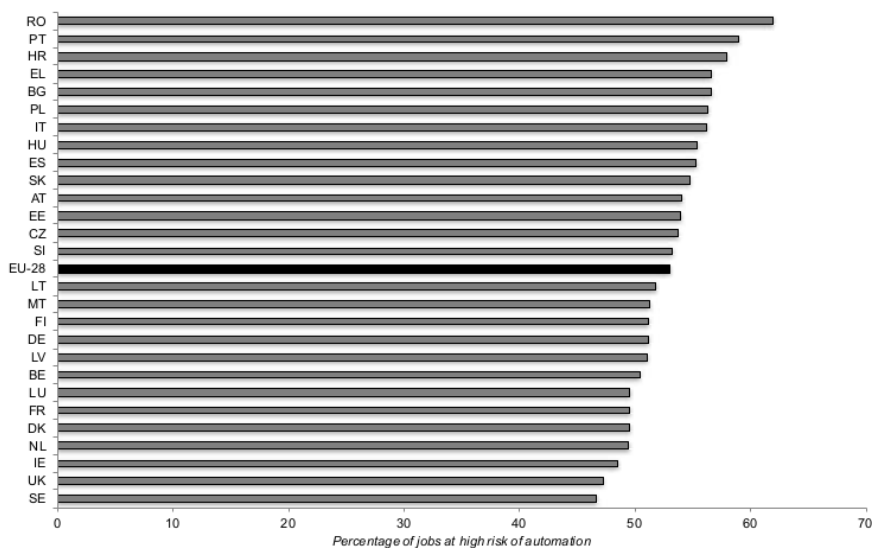
Γ.2 Υπέρ και Κατά

Τα επιχειρήματα υπέρ αλλά και κατά της θέσπισης ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ποικίλουν και αναφέρονται σε ένα μεγάλο εύρος οικονομικών και κοινωνικών επιδράσεων.

Ξεκινώντας από την επιχειρηματολογία που συνηγορεί υπέρ της θέσπισης του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, βασικό σημείο αποτελεί η ατομική ελευθερία που αναδεικνύεται μέσω αυτής της πολιτικής [Van Parijs, (2013)]. Συγκεκριμένα, η πολιτική αυτή δεν αποτελεί ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματος όπως οι παλαιού τύπου επιδοματικές παροχές αλλά διατίθεται απευθείας στα άτομα, τα οποία μπορούν να έχουν πλέον ένα εξασφαλισμένο (ελάχιστο) επίπεδο διαβίωσης, αρκετό όμως για να τους προσφέρει σημαντικό βαθμό ατομικής ελευθερίας. Οδηγεί επομένως σε μια μετάβαση από την οικογενειακή βάση κοινωνικών παροχών σε μια ατομική. Επίσης, σύμφωνα με αρκετούς [Pateman, (2010)] το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα δεν θα αναδείξει απλά την ατομική ελευθερία αλλά αποτελεί

βασικό δημοκρατικό δικαίωμα και ουσία της ατομικής ελευθερίας. Σε αυτή την κατηγορία επιχειρημάτων περιλαμβάνεται επίσης και η φεμινιστική προσέγγιση για περισσότερη ελευθερία των γυναικών και μείωση της εξάρτησής τους από τον συνήθως ανδροκρατούμενο οικογενειακό προϋπολογισμό και ένα βήμα ακόμα προς την ισότητα των φύλων, τόσο εντός των νοικοκυριών όσο και στους χώρους εργασίας [Sage και Diamond, (2017)].

Επιπρόσθετα,βρισκόμαστε σε μια περίοδο ταχείας τεχνολογικής εξέλιξης η οποία επηρεάζει και αναμένεται να επηρεάσει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό στο μέλλον την διάρθρωση της παραγωγής. Ως απόρροια της εισόδου της τεχνητής νοημοσύνης (AI) σε παραγωγικές διαδικασίες που μέχρι σήμερα κυριαρχούσε η ανθρώπινη εργασία, αναμένεται να χαθούν αρκετές θέσεις εργασίας (job loss), οι οποίες θα αντικατασταθούν από robots με την ανθρώπινη εργασία να αποκτά περισσότερο ρόλο επίβλεψης της παραγωγής [Chiacchio, Petropoulos and Pichler, (2018)]. Επομένως, χρειάζεται μια πολιτική η οποία θα εξασφαλίζει ένα επίπεδο διαβίωσης σε όλους τους εργαζόμενους όσο προχωράμε προς την ολική αυτοματοποίηση της παραγωγής και κατά συνέπεια σε όλο και λιγότερες ώρες ανθρώπινης απασχόλησης σε αυτή [Van Parijs, (2017)]. Χαρακτηριστικά, φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα το ποσοστό των εργασιών που βρίσκονται σε μεγάλο κίνδυνο αυτοματοποίησης στο άμεσο μέλλον για την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28. Είναι εμφανές ότι σε πολλές χώρες η πλειοψηφία των θέσεων εργασίας οδεύει προς αυτοματοποίηση, με τον μέσο όρο της Ένωσης να είναι περίπου 53% [Sage και Diamond, (2017)].

Πηγή : Europe's New Social Reality, the case against Universal Basic Income, Daniel Sage and Patrick Diamond, σελ. 19, υπολογισμοί από Ινστιτούτο Bruegel.

Παράλληλα, μια εγγυημένη παροχή η οποία θα εξασφαλίζει ένα στάνταρ επίπεδο διαβίωσης μπορεί να ωθήσει τα άτομα στην ανάληψη επιχειρηματικού ρίσκου. Ειδικότερα, νέοι και νέες με καινοτόμες ιδέες δεν θα αντιμετωπίζουν τον φόβο της αποτυχίας και κατ'επέκταση την στέρηση βασικών υλικών αγαθών που θα επακολουθήσει, αλλά αντίθετα με την εγγύηση του βασικού εισοδήματος θα μπορέσουν να δράσουν πιο απελευθερωμένα και να αντιληφθούν το *επιχειρείν* περισσότερο ως *δημιουργείν* [Van Parijs, (2017)]. Σήμερα, συγκεκριμένα στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ παρατηρείται μια σημαντική αύξηση των νέων που στρέφονται στη νεοφυή επιχειρηματικότητα κάνοντας πράξη καινοτόμες ιδέες χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες. Αυτή η τάση που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια μπορεί να ισχυροποιηθεί μέσα από μια εισοδηματική εξασφάλιση για νέους και νέες start-upers [Mencinger, (2015)].

Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα επειδή ακριβώς είναι μια καθολική πολιτική, χωρίς διακρίσεις και προϋποθέσεις, μπορεί να οδηγήσει σε αποφυγή παγίδευσης ορισμένων πολιτών από μια μόνιμη κατάσταση εξάρτησης από την επιδοματική πρόνοια [Van Parijs, (2017) και άλλοι]. Συχνά το λεγόμενο δίκτυ ασφαλείας του κοινωνικού κράτους παγιδεύει τα άτομα σε παρατεταμένη εξάρτηση από παροχές [Ματσαγγάνης, (2004)] οι οποίες είτε δημιουργούν σοβαρά κίνητρα για παραμονή σε μια τέτοια κατάσταση είτε οι πολίτες που λαμβάνουν αυτές τις παροχές θεωρούν πως στιγματίζονται και αντιμετωπίζονται ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Με τη θέσπιση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος και παράλληλα με πολιτικές επανεκπαίδευσης, δεν θα εμφανίζονται με την ίδια ένταση τα φαινόμενα της μόνιμης εξάρτησης από την κοινωνική πρόνοια ενώ δεν θα δημιουργείται και η αίσθηση του στιγματισμού. Επιπλέον, θα αποφευχθούν και οι περιπτώσεις στις οποίες το δίκτυ ασφαλείας είναι διάτρητο, αδυνατεί να προστατεύσει τους πολίτες ενώ ταυτόχρονα αντλεί σημαντικούς πόρους. Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα δημιουργεί μια βάση, ένα ελάχιστο επίπεδο κάτω από το οποίο δεν θα μπορεί να βρεθεί κανένας πολίτης αντιμετωπίζοντας έτσι πιο αποτελεσματικά την φτώχεια [Ματσαγγάνης, (2011)].

Συνεχίζοντας με τα επιχειρήματα υπέρ της υιοθέτησης του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, συναντάται στη βιβλιογραφία η μείωση του διοικητικού κόστους της εφαρμογής της κοινωνικής πολιτικής από την Δημόσια Διοίκηση [Ματσαγγάνης, (2004)]. Δηλαδή, η αντικατάσταση πολλών επιμέρους παροχών που απαιτούν για την εφαρμογή τους την απασχόληση σημαντικών πόρων, τόσο χρηματικών όσο και ανθρωπίνων, με μια καθολική παροχή μπορεί να μειώσει αισθητά δαπάνες οι οποίες δυνητικά μπορούν να στραφούν σε

άλλα πεδία κοινωνικής πολιτικής, όπως παροχή γευμάτων σε σχολεία ή σε προγράμματα μετεκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού.

Τέλος, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα μπορεί να προσφέρει αυξημένη διαπραγματευτική δύναμη στους εργαζόμενους και τα συνδικάτα τους [Sage και Diamond, (2017)] καθώς θα τους δίνεται η δυνατότητα να ζητούν - όχι τόσο υψηλότερους μισθούς αλλά - συνολικότερα ποιοτικότερη απασχόληση (quality jobs). Επίσης, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θα μειώσει σε πολλές περιπτώσεις τις ώρες που επιλέγουν να εργαστούν πολλά άτομα αφού θα έχουν ήδη εξασφαλίσει κάποια βασικά αγαθά από το καλάθι τους και ως απόρροια αυτού θα διαθέτουν περισσότερο χρόνο για προσωπική αναψυχή ή για χρόνο στο σπίτι με την οικογένεια ή τα αγαπημένα τους πρόσωπα (work – life balance) [Sage και Diamond,(2017)].

Έχοντας παραθέσει τα πιο ισχυρά επιχειρήματα που συνηγορούν υπέρ της θέσπισης ενός καθολικού ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα συνεχίσω με ορισμένες αρνητικές συνέπειες που δυνητικά μπορούν να εμφανιστούν.

Μία πολύ σοβαρή αρνητική επίπτωση που μπορεί να προκαλέσει το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα εντοπίζεται στην αγορά εργασίας και συγκεκριμένα στην προσφορά. Η παροχή αυτή είναι πιθανόν να αυξήσει τα κίνητρα για έξοδο από την αγορά εργασίας ή για μείωση των ωρών που επιλέγει κάποιος να δουλέψει [ΟΟΣΑ ,(2017) , Sage και Diamond, (2017)]. Δηλαδή, επειδή το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα αυξάνει το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα του εργαζόμενου και θα του παρέχεται ανεξάρτητα από το πόσο και αν δουλεύει (μετατόπιση προς τα δεξιά του εισοδηματικού περιορισμού), υπάρχει η πιθανότητα να υπερισχύσει το αποτέλεσμα εισοδήματος στην επιλογή μεταξύ εργασίας και ανάπαυσης, δηλαδή να θελήσει να αυξήσει τις ώρες ανάπαυσής του. Βέβαια αρκετοί υποστηρίζουν πως τα κίνητρα για έξοδο από την αγορά εργασίας μπορούν να αντιμετωπιστούν με συμπληρωματικές πολιτικές. Ο Atkinson [Atkinson, (1995)] θεωρεί πως ένα καθολικό ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα μπορεί να αντικαταστήσει όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές παροχές και αν συνδυαστεί με έναν ενιαίο φορολογικό συντελεστή εισοδήματος (flat income tax rate) ο οποίος θα αντικαταστήσει του υπόλοιπους συντελεστές και τις ασφαλιστικές εισφορές, μπορεί να αποτελέσει μέτρο στήριξης των χαμηλότερων εισοδημάτων, χωρίς να δημιουργεί αντικίνητρα για εργασία [Moutos and Scarth, (2003)]. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται και το επιχείρημα του M. Friedman [Friedman, (1962)] ο οποίος υποστήριξε την εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ως λύση στα αντικίνητρα για αύξηση του εισοδήματος που δημιουργεί η προοδευτική φορολόγηση.

Άλλο ένα σημαντικό ζήτημα είναι αυτό της ώθησης στην υπερκατανάλωση και τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις που αυτή θα επιφέρει και από πληθωριστική σκοπιά αλλά και από περιβαλλοντική. [Sage και Diamond, (2017)] Ειδικά τα μεσαία και υψηλά εισοδήματα που έχουν ήδη καλύψει τις βασικές τους ανάγκες μπορεί να χρηματοδοτούν με την παροχή αυτή μια αύξηση στην κατανάλωσή τους. Αυτή η εξέλιξη θέτει ζητήματα πολιτικής συγκράτησης των τιμών αλλά και πολύ σοβαρές επιπτώσεις στο ζήτημα της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης για αυτό και θα μπορούσε να συνδυαστεί με πράσινους φόρους στην κατανάλωση – όχι βασικών αγαθών, αλλά πολυτελών με ισχυρό το αποτύπωμά τους στο περιβάλλον [Van Parijs, (2017)].

Η καθιέρωση ενός καθολικού ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος συν τοις άλλοις εγείρει και ζητήματα οικονομικής βιωσιμότητας.[Sage και Diamond, (2017)] Η παροχή αυτή θα οδηγήσει σε μια ανακατανομή πόρων του δημοσιονομικού προϋπολογισμού και ιδιαίτερα το σκέλος των φορολογικών εσόδων και ασφαλιστικών εισφορών θα πρέπει να γνωρίσει μεγάλη αναπροσαρμογή [ΟΟΣΑ, (2017)] με ένα πολύ μεγάλο μέρος των εσόδων που πριν κατευθύνονταν σε διάφορες κοινωνικές πολιτικές τώρα θα δεσμεύονται για το βασικό εισόδημα. Επομένως θα υπάρξει επίδραση στο σύνολο των πολιτικών που χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό και ειδικότερα, λόγω των περιορισμών των πόρων ενδέχεται να υπάρξει ένα trade-off με προγράμματα κοινωνικής πολιτικής που έχουν σημαντικά θετικές επιδράσεις αλλά αναγκαστικά θα περιοριστεί η κλίμακά τους. [Sage και Diamond, (2017)]

Τέλος, πέραν της αναπροσαρμογής στο φορολογικό σύστημα και της ανακατανομής των πόρων, η καθιέρωση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για να είναι αποτελεσματική πολιτική πρέπει να συνδυαστεί από ριζικές διαρθρωτικές αλλαγές του τρόπου λειτουργίας του φορολογικού συστήματος, του ασφαλιστικού και του συστήματος κοινωνικών παροχών εν γένει, σε μια νέα βάση πιο ευέλικτη και λιτή. Αυτές οι αλλαγές είναι πολιτικά δύσκολο να προωθηθούν και αναμένεται να συναντήσουν πλήθος αντιδράσεων από ομάδες συμφερόντων.

Γ.3 Μέχρι Σήμερα Εφαρμογή

Μέχρι σήμερα, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα δεν έχει εφαρμοστεί καθολικά εκτός από την περίπτωση της Αλάσκα. Συγκεκριμένα, από το 1982 στην πολιτεία της Αλάσκα μέσω ενός ταμείου που συλλέγει έσοδα από τις εξορύξεις πετρελαίου και άλλων ορυκτών στην περιοχή, δίνεται ένα βασικό εισόδημα σε όλους τους πολίτες της. Επίσης, τον Ιανουάριο του

2017 ξεκίνησε στη Φινλανδία το πρώτο ευρωπαϊκό πείραμα εφαρμογής ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Η κυβέρνηση της χώρας επέλεξε ένα τυχαίο δείγμα δύο χιλιάδων πολιτών στους οποίους θα παρέχει ένα βασικό μισθό της τάξης των 560 ευρώ μηνιαίως χωρίς κάποια προϋπόθεση. Το πείραμα αυτό αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τέλος του 2019 και θα αξιολογηθούν οι συνέπειες που προκλήθηκαν από αυτό το μέτρο.

Παρά το γεγονός ότι ως καθολική και απροϋπόθετη παροχή το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα δεν έχει εφαρμοστεί σε μεγάλη κλίμακα, πάνω από τριάντα χώρες ανά τον κόσμο έχουν θεσπίσει μια παρόμοια πολιτική η οποία απευθύνεται σε κατηγορίες πολιτών, συνήθως με βάση το εισόδημά τους. Δηλαδή, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα δεν αποτελεί καθολική παροχή για το σύνολο των πολιτών αλλά είναι εγγυημένο και χωρίς προϋποθέσεις για το σύνολο μια κατηγορίας πολιτών. Χαρακτηριστικά τέτοια προγράμματα έχουν αναπτύξει πολλές ευρωπαϊκές χώρες όπως Βέλγιο, Ολλανδία, Γερμανία, Δανία και Γαλλία [Ματσαγγάνης, (2004)] Τα προγράμματα αυτά στις περισσότερες των περιπτώσεων αποτελούν τη βασική πολιτική στήριξης των πιο αδύναμων στρωμάτων με πολύ θετικά αποτελέσματα στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού [Ματσαγγάνης, (2004)].

Η ελληνική εμπειρία εφαρμογής μια τέτοιας πολιτικής ξεκινάει μόλις το 2017 με την ονομασία Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης το οποίο εφαρμόζεται πιλοτικά σε τριάντα δήμους της χώρας με στόχο την πλήρη γεωγραφική κάλυψη της ελληνικής επικράτειας. Το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης αποτελεί ένα μηνιαίο εισόδημα το οποίο δίνεται στους δικαιούχους με βάση εισοδηματικά κριτήρια και κριτήρια οικογενειακής κατάστασης. [keaprogram.gr] Η ιστορία της θέσπισης μιας εγγυημένης παροχής στην Ελλάδα ξεκινάει βέβαια το 1999 όταν εκπονήθηκε η πρώτη μελέτη και πρόταση για εφαρμογή ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος η οποία όμως δεν υλοποιήθηκε [Ματσαγγάνης, (2004)].

Γ.4 Γιατί στην Ευρωζώνη

Η πρόταση για θέσπιση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ως κοινή πολιτική στα κράτη-μέλη της ΟΝΕ, όπως προαναφέρθηκε, έχει ως βασικό στόχο την οικονομική εμβάθυνση καθότι αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς τη δημοσιονομική ενοποίηση. Παράλληλα, πέραν αυτού του λόγου, ένα μια τέτοια πολιτική η οποία θα ασκείται από κεντρικό επίπεδο μπορεί να έχει περαιτέρω θετικές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες.

Αρχικά, δίνεται η δυνατότητα για μια κοινή κοινωνική προστασία σε όλους τους πολίτες της ΟΝΕ, παρέχεται δηλαδή ένα εξασφαλισμένο επίπεδο διαβίωσης σε όλους του πολίτες της Ευρωζώνης [Van Parijs, (2003)]. Πέραν του γεγονότος ότι μέσα από αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η κοινωνική συνοχή και αντιμετωπίζεται σε μεγάλη κλίμακα το ζήτημα της φτώχειας και της αδυναμίας κάλυψης βασικών αναγκών, γίνεται και ακόμη ένα σημαντικό βήμα εμπάθυνσης καθώς και το πεδίο της κοινωνικής πολιτικής αποκτά έναν πολύ σημαντικό πυλώνα ο οποίος θα ασκείται πλέον από κεντρικό επίπεδο και μπορεί να λειτουργήσει ως πρόδρομος όχι μόνο του δημοσιονομικού φεντεραλισμού αλλά και μιας κοινής κοινωνικής πολιτικής για τα κράτη-μέλη της ΟΝΕ. Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα μπορεί να αποτελέσει βασικό μηχανισμό αναδιανομής μεταξύ των κρατών-μελών και παράλληλα να αποτελέσει εισοδηματική στήριξη όλων των πολιτών, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία ζουν [Mencinger, (2015)].

Επιπρόσθετα, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα ως κοινή πολιτική στην Ευρωζώνη μπορεί να δώσει μια γενική ώθηση στην ιδέα της ενωμένης Ευρώπης και να αντιστρέψει το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε σε πολλές χώρες κατά τη διάρκεια της κρίσης. [Van Parijs, (2013)] Ειδικότερα, η θέσπισή του από μια υπερεθνική Αρχή και η άμεση επαφή αυτής με τους πολίτες, χωρίς τη διαμεσολάβηση των κρατών και των εθνικών κυβερνήσεων, υποδηλώνει την ισχυρή παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ΟΝΕ ως οντότητες που επιθυμούν την εμπάθυνση και την ανάληψη όλο και περισσότερων αρμοδιοτήτων. Παράλληλα, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα έχει τη δυνατότητα να ενδυναμώσει την έννοια του Ευρωπαίου πολίτη, έννοια απαραίτητα για την νομιμοποίηση και την αποδοχή της διαδικασίας μεταρρύθμισης της ΟΝΕ και της μετάβασης όλο και περισσότερων αρμοδιοτήτων σε υπερεθνικό επίπεδο.

Συμπερασματικά, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, πέραν της γενικής επιχειρηματολογίας που συνηγορεί υπέρ του, είναι ικανό να αποφέρει επιπλέον θετικές επιδράσεις αν εφαρμοστεί σε κεντρικό επίπεδο και αναφέρεται σε όλους τους πολίτες της ζώνης του Ευρώ. Αυτές οι θετικές επιδράσεις σχετίζονται με τους δύο κατεξοχήν τομείς στους οποίους τα κράτη-μέλη καλούνται να δώσουν καίριες απαντήσεις, την δημοσιονομική ολοκλήρωση και την κοινωνική προστασία και η κοινή θέσπιση αυτού του βασικού εισοδήματος μπορεί να αποτελέσει μια τέτοια συνδυαστική και σύγχρονη επιλογή.

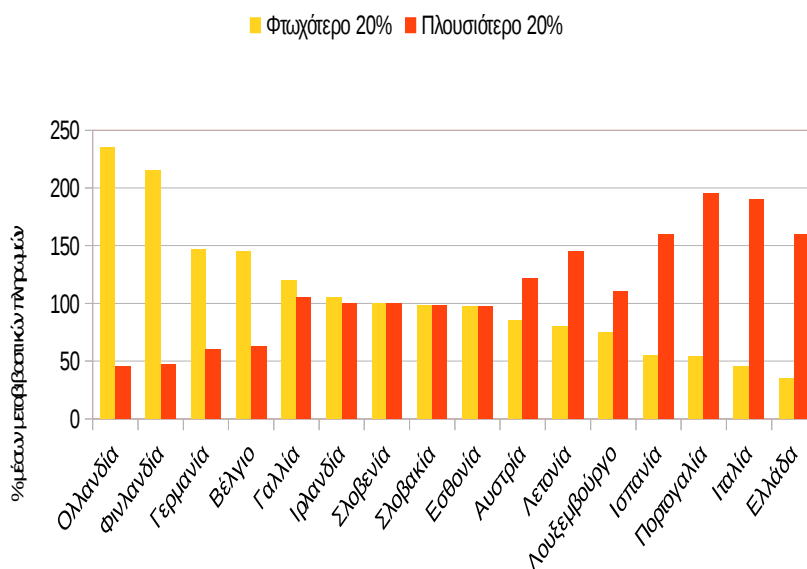
Δ. Πραγματικά Δεδομένα και Εκτιμήσεις

Με τη χρήση μεθόδων μικροπροσομοίωσης (microsimulation) και κυρίως του προγράμματος EUROMOD γίνεται μια εκτίμηση για τις πιθανές επιδράσεις που θα έχει η θέσπιση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε ορισμένες χώρες.

Στο διάγραμμα Δ.1 καταγράφεται το ποσοστό των μέσων μεταβιαστικών πληρωμών που δίνεται από το κράτος τόσο στο φτωχότερο όσο και στο πλουσιότερο 20% της εισοδηματικής κατανομής, σε επιλεγμένες χώρες της ΟΝΕ. Είναι εμφανές ότι οι κοινωνικές παροχές σε αρκετές χώρες της ΟΝΕ, όπως στην Ιταλία και την Ελλάδα, δεν κατευθύνονται προς τα ασθενέστερα εισοδηματικά στρώματα. Επομένως, υπάρχει όντως η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της λειτουργίας του κοινωνικού κράτους και της λειτουργίας του.

Δ.1 % Μέσων Χρηματικών Μεταβιασάσεων σε χώρες της ΟΝΕ

Μεταβιαστικές πληρωμές που λαμβάνουν άτομα που ανήκουν στο εργατικό δυναμικό, στοιχεία του 2013 ή νεώτερα όπου υπήρχαν

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : can it add up?*, σελ. 1. ΟΟΣΑ, 2017

Επιπλέον, νέα δεδομένα όπως η δημογραφική μετάβαση της Ευρώπης και τα υψηλά χρέη πολλών κρατών-μελών της ΟΝΕ εντείνουν αυτή την ανάγκη μεταρρύθμισης της δημοσιονομικής λειτουργίας.

Δ.1 Ύψος Εισοδήματος και Προσαρμογές

Στην περίπτωση που εφαρμοστεί το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, ως μηνιαίο εισόδημα προς κάθε εργαζόμενο πολίτη της χώρας, τότε με τη μέθοδο της μικροπροσομοίωσης μπορούν να εξαχθούν σημαντικά συμπεράσματα. Στον πίνακα T.2 εμφανίζεται το ύψος του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος που θα μπορούσαν να χορηγήσουν τρεις αντιπροσωπευτικές χώρες της ΟΝΕ αν άθροιζαν το σύνολο των κοινωνικών επιδομάτων και των φοροελαφρύνσεων που παρέχουν και το διαιρούσαν με το σύνολο των δικαιούχων, με περιορισμό ο δημοσιονομικός προϋπολογισμός να μείνει αμετάβλητος (budget-neutral) . Η πολιτική αυτή υποθέτει ότι το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα αντικαθιστά κοινωνικές χρηματικές παροχές και φοροελαφρύνσεις που απολάμβαναν μέχρι πριν τα άτομα-δικαιούχοι του εισοδήματος. Παράλληλα, εμφανίζεται και το ποσό που απαιτούνταν ως ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για να αποφύγει κάθε πολίτης που το λαμβάνει την φτώχεια. Είναι εμφανές ότι το ποσό που είναι διατεθειμένα τα κράτη για να προσφέρουν ως ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα με τον περιορισμό της μη μεταβολής του προϋπολογισμού απέχει κατά πολύ από το ποσό που απαιτείται για να εξαλειφθεί η φτώχεια. Δηλαδή, μια πολιτική καθολικού ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, για να εφαρμοστεί αποτελεσματικά δεν απαιτεί μόνο ποσοτικές μεταβολές στα δημοσιονομικά αλλά ποιοτικές, έναν ολικό επαναπροσδιορισμό του φορολογικού και του ασφαλιστικού συστήματος.

Πίνακας T.2

ΧΩΡΑ	Μηνιαίο Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (€)	Γραμμή Φτώχειας για Ένα Άτομο (€)
Φινλανδία	527	1074
Γαλλία	456	909
Ιταλία	158	737

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 12. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας T.3) φαίνεται η προσαρμογή που θα πρέπει να υπάρξει στις δαπάνες και τα έσοδα του προϋπολογισμού των τριών χωρών που εξετάζονται έτσι ώστε το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα να είναι Budget-neutral.

Πίνακας Τ.3

ΧΩΡΑ	Αλλαγές σε επιδόματα, εκτός συντάξεων (€)	Αλλαγές στη δαπάνη για συντάξεις (€)	Αλλαγές στα έσοδα από φορολογία εισοδήματος (€)	Αλλαγές στις εισφορές κοινωνικής αλληλεγγύης (€)	Δαπάνη για ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (€)	Συνολική άμεση επίδραση στον προϋπολογισμό (€)
Φινλανδία	- 9 δισ.	- 5 δισ.	+ 21.3 δισ.	+ 0.1 δισ.	+ 35.3 δισ.	+ 0.1 δισ.
Γαλλία	- 69.3 δισ.	- 47 δισ.	+ 122 δισ.	0	+ 237. 8 δισ.	+ 0.5 δισ.
Ιταλία	- 19 δισ.	-67.3 δισ.	+ 33.7 δισ.	0	+119.9 δισ.	0

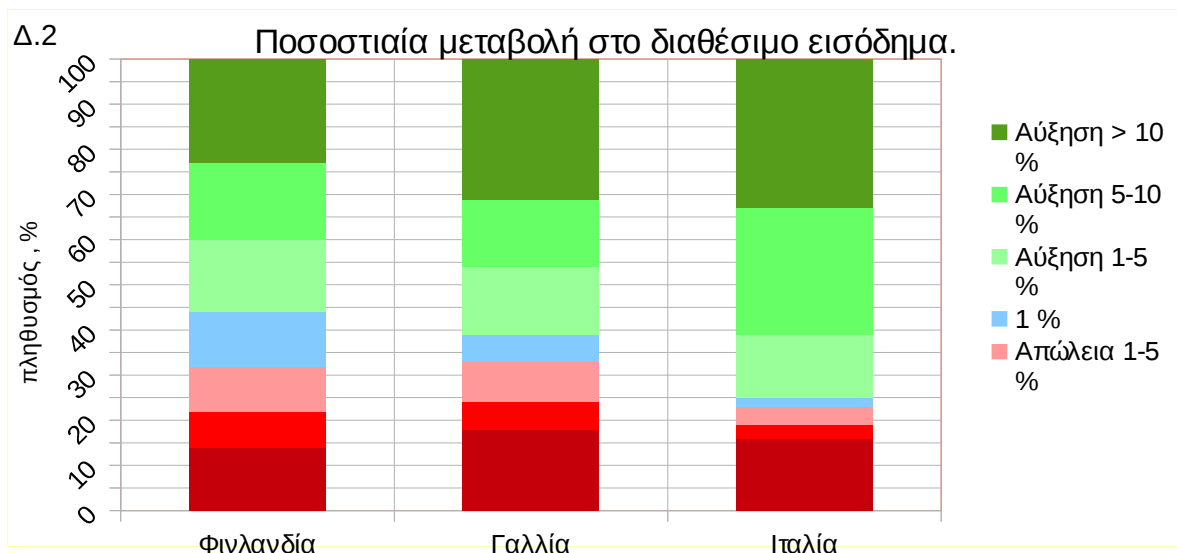
Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 11. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Από τη μέθοδο της μικροπροσομοίωσης προκύπτει ότι και στις τρεις χώρες χρειάζεται μια αρκετά μεγάλη για τα δεδομένα της εκάστοτε οικονομίας αναπροσαρμογή στη φορολογία εισοδήματος, με αύξηση του συντελεστή φορολόγησης καθώς επίσης χρειάζεται και μεγάλη μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης.

Δ.2 Κερδισμένοι και Χαμένοι – Αναδιανεμητικές Επιδράσεις

Δ.2.1 Ανά Εισοδηματική Κατηγορία

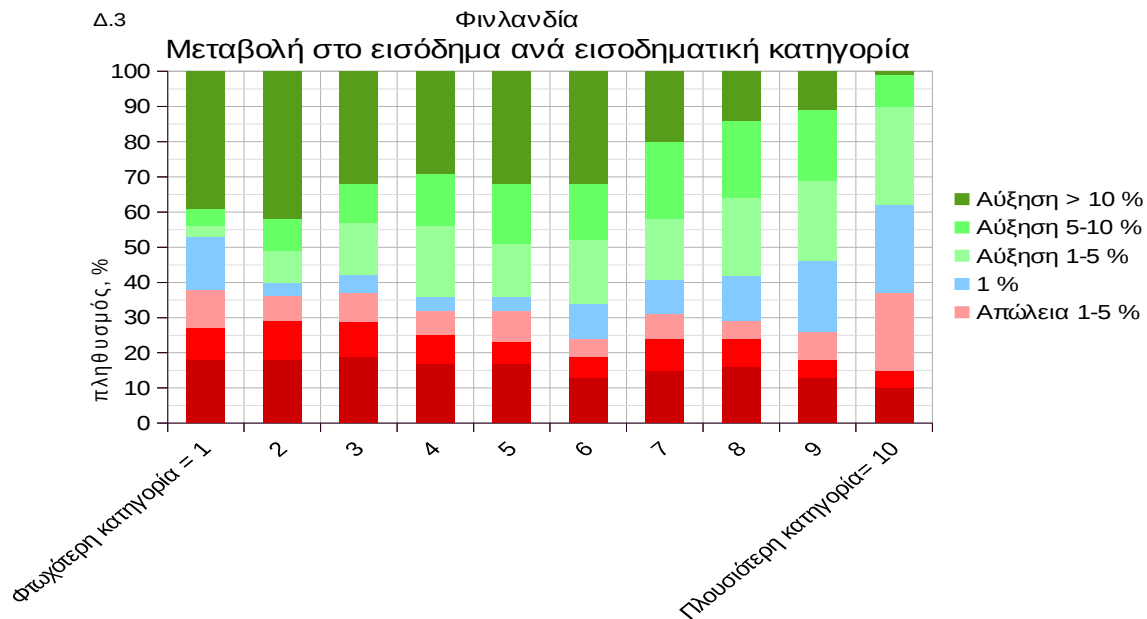
Η θέσπιση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος με τον τρόπο που παρουσιάστηκε είναι προφανές πως θα αποφέρει αλλαγές και στα διαθέσιμα εισοδήματα των πολιτών των χωρών και θα έχει αναδιανεμητικές επιδράσεις με ορισμένα άτομα να βλέπουν αύξηση στο εισόδημά τους και κάποια άλλα μείωση. Στο διάγραμμα Δ.2 εμφανίζονται οι χαμένοι και οι κερδισμένοι πολίτες σε κάθε χώρα στο σύνολο του πληθυσμού.

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : can it add up?*, σελ. 5. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

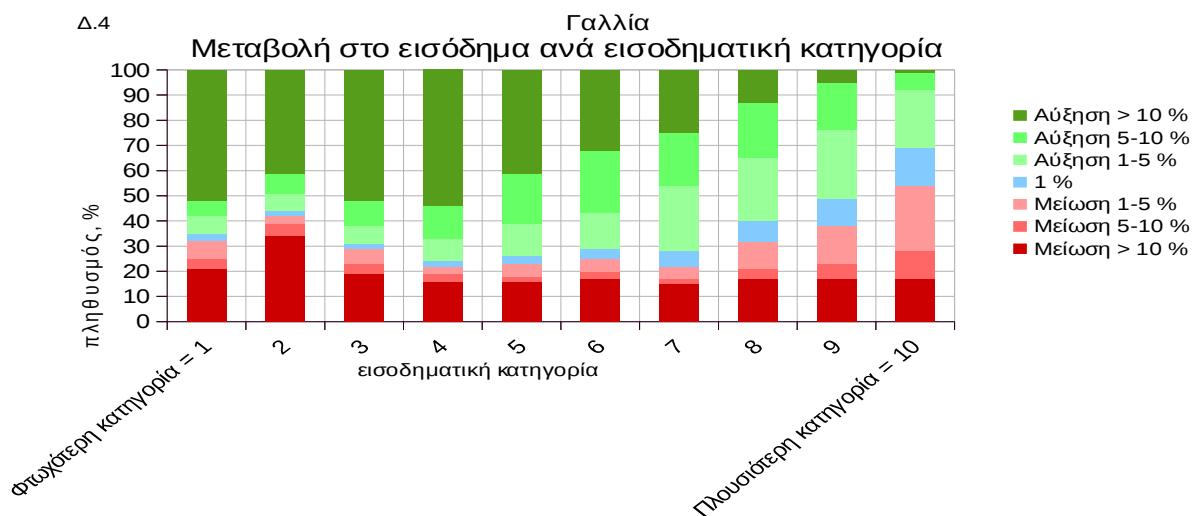
Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, στην Ιταλία το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θα οδηγήσει το 61% του πληθυσμού σε μια αύξηση του εισοδήματός του ίση ή μεγαλύτερη του 5%, ενώ θα χειροτερεύσει κατά 5% ή παραπάνω το 19% του συνολικού πληθυσμού. Επίσης, σχετικά θετική επίδραση θα έχει και στη Γαλλία, αν και όχι τόσο έντονη όσο στην Ιταλία. Στη Φινλανδία, φαίνεται να υπάρχει μια μεγαλύτερη εξισορρόπηση με σαφώς μικρότερο καθαρό θετικό αποτέλεσμα.

Πιο συγκεκριμένα, στη Φινλανδία (διάγραμμα Δ.3) στις δύο φτωχότερες εισοδηματικές κατηγορίες περίπου το 40% θα δει μια αύξηση πάνω από 10% στο εισόδημά του ενώ το 17% θα γνωρίσει μια μείωση μεγαλύτερη από 10%. Τα μεσαία εισοδήματα φαίνονται πως είναι τα πιο ευνοημένα καθότι το καθαρό αποτέλεσμα είναι καταφανώς θετικό με περισσότερο από το 60% να γνωρίζει αύξηση στο εισόδημά του ενώ ταυτόχρονα μόλις το 15% θα γνωρίσει μεγάλη μείωση στο εισόδημά του (> 10%). Τέλος, τα υψηλά εισοδήματα είναι τα πιο ζημιωμένα καθότι εμφανίζονται με τις μεγαλύτερες απώλειες και τα ασθενέστερα οφέλη.

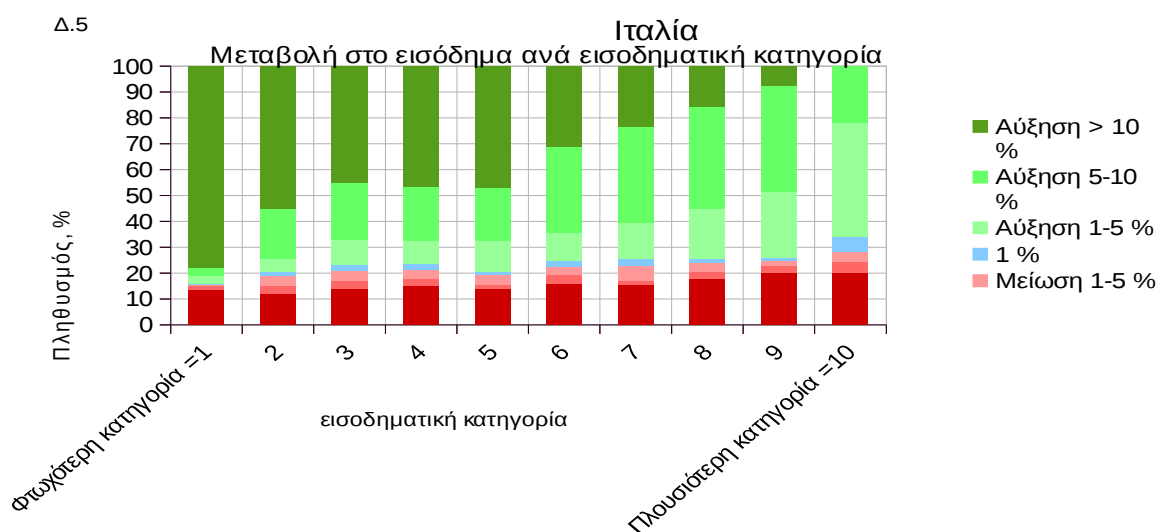
Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 15. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Κάνοντας τη ίδια ανάλυση και για την Γαλλία (διάγραμμα Δ.4) φαίνεται πως και πάλι τα μεσαία εισοδήματα είναι αυτά που θα έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό θετικής επίδρασης, αφού παραπάνω από το 70% των ενδιαμέσων κατηγοριών θα το εισόδημά του αυξημένο τουλάχιστον κατά 1%. Ταυτόχρονα, τα χαμηλά εισοδήματα ενώ δέχονται θετική επίδραση υπάρχει και ένα ποσοστό του πληθυσμού που ανήκει σε αυτές της κατηγορίες της τάξης του 30% που δέχεται αρνητική επίδραση. Τέλος, στις υψηλές εισοδηματικές κατηγορίες, οι θετικές επιδράσεις του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος μειώνονται προοδευτικά ενώ αυξάνονται οι αρνητικές καθώς παραπάνω από το 50% της πλουσιότερης εισοδηματικής κατηγορίας θα δει μείωση τουλάχιστον 5%

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 15. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Με τον ίδιο τρόπο, στην Ιταλία (διάγραμμα Δ.5) ένα budget-neutral ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θα έχει ισχυρά αναδιανεμητικά οφέλη προς τα χαμηλότερα εισοδήματα αφού παρατηρείται μια ανακατανομή του εισοδήματος με τα χαμηλότερα εισοδήματα να γνωρίζουν σημαντική αύξηση η οποία μετριάζεται όσο αυξάνεται η εισοδηματική κατηγορία. Έτσι, το 78% των πολιτών που ανήκουν στην χαμηλότερη εισοδηματική κατηγορία θα δουν μια αύξηση μεγαλύτερη από 10% ενώ σε όλες τις κατηγορίες χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων τουλάχιστον το 60% θα δει μια αύξηση 5% ή παραπάνω. Επιπλέον, σε όλες τις εισοδηματικές κατηγορίες το ποσοστό που θα γνωρίσει απώλεια μεγαλύτερη από 10% δεν ξεπερνά ποτέ το 20%.

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 15. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Δ.2.2 Ανά τύπο Νοικοκυριού

Η επίδραση της θέσπισης ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος λόγω της αναπροσαρμογής που θα αποφέρει σε επιδόματα και φορολογία, θα επιδράσει ανόμοια σε διαφορετικού τύπου νοικοκυριά καθότι με το υπάρχον σύστημα κοινωνικής προστασίας και φορολογίας υπάρχουν κατηγορίες νοικοκυριών που προστατεύονται ή ενισχύονται περισσότερο. Με τη μέθοδο της προσομοίωσης μπορεί να εκτιμηθεί η επίδραση στο εισόδημα κάθε κατηγορίας νοικοκυριού.

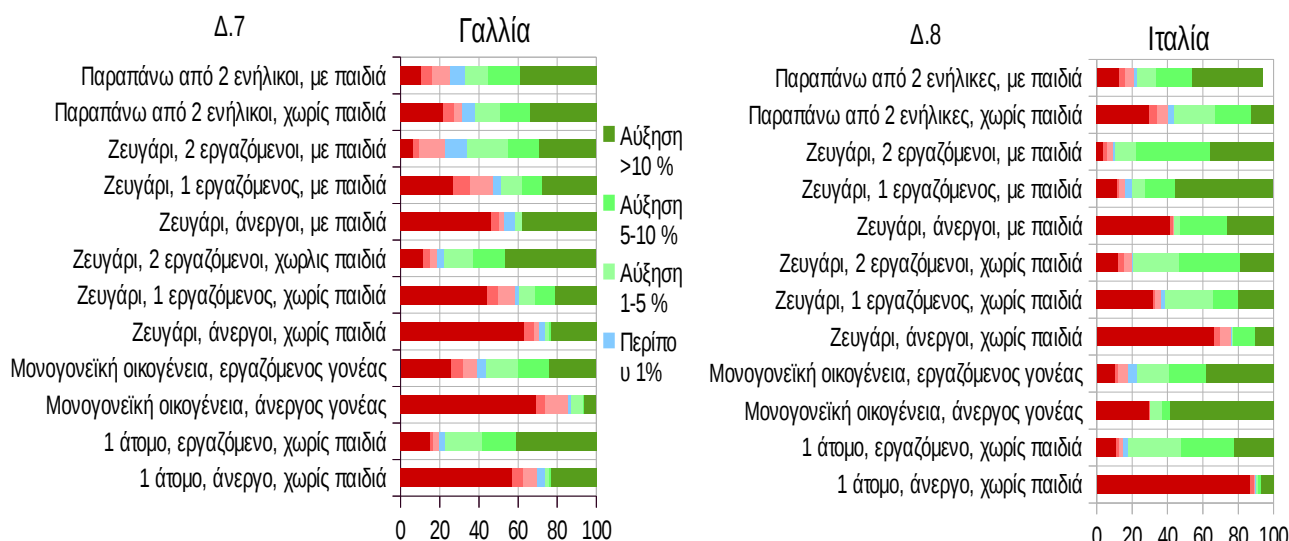
Ξεκινώντας και πάλι από την Φινλανδία (διάγραμμα Δ.6) παρατηρείται μια σαφής και μεγάλη χειροτέρευση των νοικοκυριών που αποτελούνται από ανέργους. Συγκεκριμένα, το περίπου το 85% των μονογονεϊκών οικογενειών με άνεργο γονέα θα δουν το εισόδημά τους να μειώνεται τουλάχιστον 5% ενώ σχεδόν το 70% αυτής της κατηγορίας θα γνωρίσει μείωση

ίση ή μεγαλύτερη από 10%. Αυτή χειροτέρευση του εισοδήματος των μονογονεϊκών νοικοκυριών και των νοικοκυριών με ανέργους προκύπτει λόγω των ιδιαίτερα σημαντικών βοηθειών που λαμβάνουν αυτές οι κατηγορίες από το Φινλανδικό κράτος και που θα γνωρίσουν μια μεγάλη αναπροσαρμογή για να επιτευχθεί το budget-neutral ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. Αντίστοιχα, νοικοκυριά με εργαζόμενους και τους δύο γονείς ή με παραπάνω από δύο ενήλικες ως μέλη θα δουν σημαντική βελτίωση του εισοδήματός τους ενώ μια σχετική βελτίωση θα δουν και τα μονογονεϊκά νοικοκυριά με εργαζόμενο τον γονέα.

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 17. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Ομοίως και στη Γαλλία (διάγραμμα Δ.7) θα υπάρξει μια σαφής χειροτέρευση της θέσης της πλειοψηφίας των νοικοκυριών με ανέργους και ειδικά της μονογονεϊκής οικογένειας με άνεργο τον γονέα. Παράλληλα, σημαντικές θετικές επιδράσεις θα δεχθεί η πλειοψηφία των νοικοκυριών που δεν διαθέτουν παιδιά ή νοικοκυριά με παραπάνω από δύο ενήλικες. Παράλληλα, στην Ιταλία (διάγραμμα Δ.8) ισχυρή μείωση εισοδήματος θα δει η συντριπτική πλειοψηφία των νοικοκυριών που αποτελούνται από ανέργους και δεν διαθέτουν παιδιά, φαινόμενο το οποίο προκύπτει από την αναπροσαρμογή των δαπανών του Ιταλικού κράτους πρόνοιας.

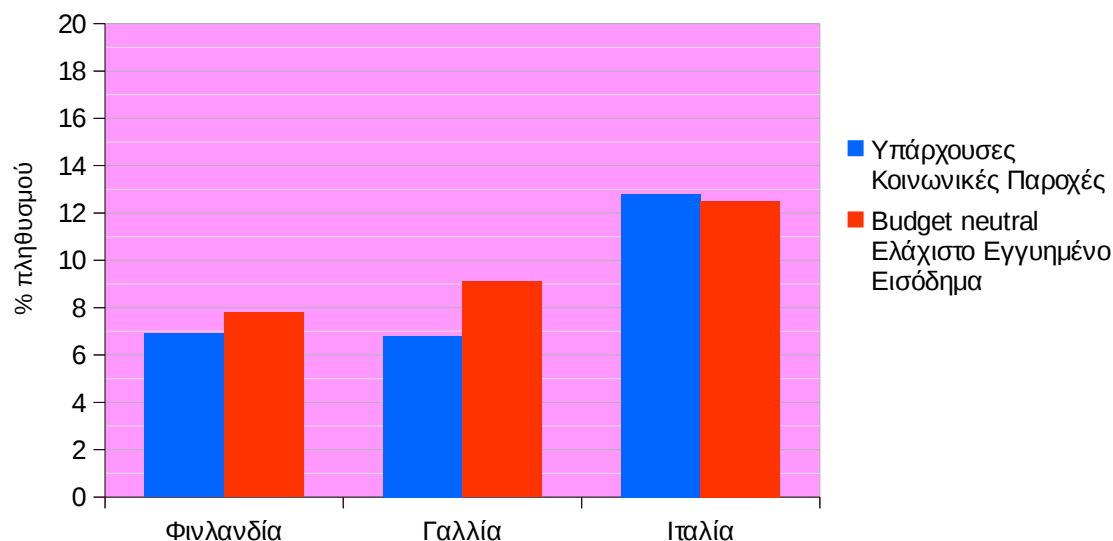
Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 17. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Δ.3 Επίδραση στη Φτώχεια

Δ.9

Ποσοστό φτώχειας (Poverty rate)

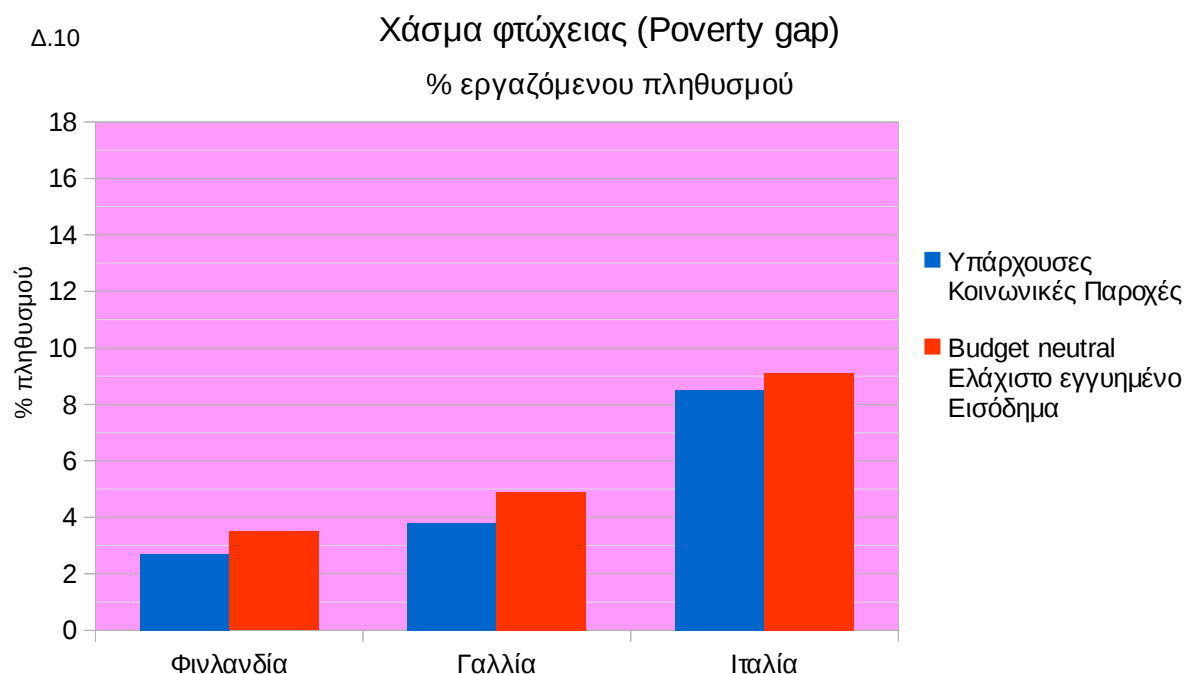
% Εργαζόμενου Πληθυσμού

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 23. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Μία budget-neutral εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα επηρεάσει και το ποσοστό φτώχειας αφού θα αναπροσαρμόσει φοροελαφρύνσεις και επιδόματα που λαμβάνουν τα ασθενέστερα στρώματα. Έτσι, μια δυνητική θέσπιση αυτού του μέτρου θα οδηγήσει σε αύξηση του ποσοστού φτώχειας στη Φινλανδία και τη Γαλλία, περίπου κατά μία και δύο ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα, ενώ θα μειώσει οριακά το ποσοστό φτώχειας στην

Ιταλία (διάγραμμα Δ.9). Επιπρόσθετα, θα παρατηρηθεί μεταβολή και στο χάσμα φτώχειας (poverty gap), δείκτης ο οποίος μετράει στην ουσία την ένταση της φτώχειας. Όπως φαίνεται από το διάγραμμα Δ.10 το χάσμα φτώχειας θα αυξηθεί και στις τρεις χώρες, περίπου 1% στη Φινλανδία και τη Γαλλία και 0.5% στην Ιταλία.

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 24. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Δ.4 Επίδραση στα Κίνητρα για Εργασία

Μία από τις πιο έντονες κριτικές που δέχεται το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα είναι η δυνητική αρνητική επίδραση που θα αποφέρει στα κίνητρα για απασχόληση. Μέσω της μικροπροσομοίωσης, μπορεί να εκτιμηθεί το κατά πόσο οι εργαζόμενοι οι οποίοι πλέον θα λαμβάνουν ένα μηνιαίο εγγυημένο εισόδημα ως αντικατάσταση των κοινωνικών παροχών και φοροελαφρύνσεων που παρέχονταν μέσω ορισμένων κριτηρίων και προϋποθέσεων. Επομένως, κατηγορίες πολιτών που απολάμβαναν λιγότερες παροχές όντας εργαζόμενοι πλέον ίσως βρεθούν με ένα επίπεδο εισοδήματος που τους οδηγήσει στη μείωση της απασχόλησης ή την έξοδο από την αγορά εργασίας. Από τον πίνακα T.4 φαίνεται πώς το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θα έχει τόσο αρνητικές όσο και θετικές επιδράσεις στα κίνητρα για εργασία. Η επίδραση εξαρτάται από την κατηγορία στην οποία βρίσκεται το κάθε άτομο.

Έτσι, άτομα που ζουν μόνα τους ή άτομα που δεν έχουν παιδιά και ζουν μόνο με τον/την σύντροφό τους θα δουν μια αρκετά μεγάλη αύξηση του εισοδήματός τους μετά την παροχή αυτή αφού πριν δεν λάμβαναν ιδιαίτερα υψηλά επιδόματα. Ειδικά στην περίπτωση του νοικοκυριού με ζευγάρι χωρίς παιδιά, τα κίνητρα για να βγει εκτός αγοράς εργασίας ο ένας από τους δύο είναι ιδιαίτερα υψηλά αφού το νοικοκυριό θα δει μεγάλη αύξηση στο διαθέσιμο εισόδημά του στην περίπτωση της Φινλανδίας και της Γαλλίας. Αντίθετα στις περιπτώσεις που το νοικοκυριό έχει παιδιά και ταυτόχρονα κάποιος από τους δύο γονείς είναι άνεργος, παρατηρούμε ότι το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα που αντικαθιστά το σύνολο των παροχών που λάμβαναν πριν, μειώνει το οικογενειακό εισόδημα και αυξάνει τα κίνητρα για παραμονή στην αγορά εργασίας. Συνολικά το καθαρό αποτέλεσμα ως προς τα κίνητρα για έξοδο από την αγορά εργασίας δεν είναι έντονα θετικό στην περίπτωση της Φινλανδίας ενώ στις περιπτώσεις της Γαλλίας και της Ιταλίας φαίνεται ότι θα υπάρξει μια σχετικά σημαντική στρέβλωση κινήτρων.

Πίνακας T.4

Επίδραση ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος στο Participation Tax Rate

	1 άτομο, χωρίς παιδιά	Μονογονεϊκή ή οικογένεια, 2 παιδιά	Ζευγάρι, 1 εργαζόμενος, χωρίς παιδιά	Ζευγάρι, 1 εργαζόμενος, 2 παιδιά	Ζευγάρι, 2 εργαζόμενοι, χωρίς παιδιά	Ζευγάρι, 2 εργαζόμενοι, 2 παιδιά
Φινλανδία	+ 0.6	+ 5.8	- 12.8	- 18.9	+ 14	+ 11.9
Γαλλία	+ 4.6	- 0.3	+0.6	- 5.4	+ 13.5	+ 10.6
Ιταλία	+ 1.3	+ 6.6	+ 1.3	+ 6.6	+ 0.2	- 4.4

Πηγή : *Basic Income as a Policy Option : Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selective Countries*, σελ. 13. ΟΟΣΑ, 2017, με τη χρήση του EUROMOD G3.0+

Δ.5 Συμπεράσματα

Η μέθοδος της μικροπροσομοίωσης παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τις δυνητικές επιδράσεις θέσπισης ενός ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος σε καθολική κλίμακα παράλληλα με αντικατάσταση των υπάρχοντων κοινωνικών επιδομάτων και φοροελαφρύνσεων. Κάνοντας την υπόθεση εργασίας ότι θέλουμε να μην μεταβληθεί ο

κρατικός προϋπολογισμός (budget-neutral) μπορούμε να εκτιμήσουμε τις λογιστικές προσαρμογές που πρέπει να υπάρξουν. Παράλληλα, η μικροπροσομοίωση δίνει τη δυνατότητα να εκτιμηθούν τα εισοδηματικά και αναδιανεμητικά οφέλη και κόστη μια τέτοιας εφαρμογής. Από τα αποτελέσματα φαίνεται πως σε περιπτώσεις όπου οι επιδοματικές παροχές λειτουργούν προς όφελος των ασθενέστερων εισοδηματικά στρωμάτων, η αντικατάσταση του ισχύοντος συστήματος κοινωνικών παροχών με ένα καθολικό ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θα επιδεινώσει όχι μόνο τη θέση των φτωχότερων αλλά συνολικά θα έχει μια αρνητική επίδραση. Πιο συγκεκριμένα, ένα σύστημα σαν το φιλανδικό το οποίο στοχεύει με αποτελεσματικό τρόπο στην προστασία των ανέργων, των μονογονεϊκών οικογενειών και στην εξάλειψη της φτώχειας, φαίνεται πως δεν θα ωφεληθεί από αυτή τη μετάβαση. Αντίθετα, σε ένα κράτος σαν το Ιταλικό, που από το διάγραμμα Δ.1 φαίνεται πως το σύστημα κοινωνικών παροχών του δεν στηρίζει τα ασθενέστερα εισοδηματικά στρώματα δείχνει να είναι περισσότερο θετική η θέσπιση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.

Επιπλέον, πρέπει να τονισθεί πως όλες οι εκτιμήσεις βασίζονται στην αρχική υπόθεση περί budget-neutrality. Η εφαρμογή ενός καθολικού ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για να είναι αποτελεσματική απαιτεί παράλληλα και μια μεγάλη μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικών παροχών και του συστήματος φορολόγησης. Δηλαδή, δεν αρκεί μόνο μια λογιστική αναπροσαρμογή αλλά αλλαγή του μέχρι σήμερα προτύπου κράτους πρόνοιας και φορολογικού συστήματος. Συγκεκριμένα, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θα πρέπει να εξασφαλίζει ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης σε κάθε πολίτη ενώ παράλληλα οι υπόλοιπες κοινωνικές παροχές θα πρέπει να είναι απόλυτα στοχευμένες σε ζητήματα όπως η εξάλειψη της ακραίας φτώχειας ή η στήριξη των ανέργων σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Πέραν αυτών, για να επιδρά αποτελεσματικά το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα χρειάζεται και μία γενναία μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος καθώς και ένας επαναπροσδιορισμός της έντασης της προοδευτικότητας της φορολογίας.

Τέλος, η μέθοδος της μικροπροσομοίωσης είναι μια στατική ανάλυση η οποία βοηθάει σε μεγάλο βαθμό να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα αλλά κυρίως για αλλαγές μικρής κλίμακας, δηλαδή για οριακές μεταβολές. Οι αλλαγές που προέρχονται λόγω της θέσπισης ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος είναι αρκετά μεγάλες και ειδικά ως προς τα κίνητρα για εργασία θα πρέπει να εξετάσουμε τις επιδράσεις με τρόπο δυναμικό.

Ε. Υπόδειγμα

Σε αυτή την ενότητα επιλύεται ένα μακροοικονομικό υπόδειγμα μέσω του οποίου προσδιορίζεται η πιθανή επίδραση θέσπισης ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στην ανεργία και το προϊόν μιας μικρής ανοιχτής οικονομίας. Στη συνέχεια στο υπόδειγμα επεκτείνεται έχοντας πλέον δύο όμοιες οικονομίες οι οποίες εφαρμόζουν από κοινού την πολιτική του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος μέσω ενός κοινού ταμείου που συλλέγει μέρος των φορολογικών εσόδων. Στην περίπτωση αυτή εξετάζεται κατά πόσο η κοινή εφαρμογή του βασικού εισοδήματος μπορεί να οδηγήσει σε σταθεροποίηση μετά από μια εξωτερική διαταραχή.

Ε.1 Υπόδειγμα μικρής ανοιχτής οικονομίας

Στο υπόδειγμα μια μικρής ανοιχτής οικονομίας εξετάζω την επίδραση που θα έχει η εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στο προϊόν και την ανεργία. Αρχικά, εξετάζω μια οικονομία η οποία παρέχει επίδομα ανεργίας ως μορφή μεταβιβαστικής πληρωμής, θέλοντας να προσεγγίσω την συνήθη λειτουργία των σύγχρονων οικονομιών. Έπειτα, θεωρώ ότι η ίδια οικονομία καταργεί το επίδομα ανεργίας και θεσπίζει ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα προς όλους, εργαζόμενους και ανέργους, σε αυτή. Οι βασικές εξισώσεις του υποδείγματος προέρχονται από το working paper : Some macroeconomic consequences of basic income and employment subsidies, Moutos and Scarth, CESifo, 2003.

◆ **Μικρή Ανοιχτή Οικονομία με Επίδομα Ανεργίας, χωρίς Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. (Υπόδειγμα Α)**

Η συνάρτηση παραγωγής της οικονομίας είναι : $Y = A K^{1-\gamma} (bL)^\gamma$ (1)

με A: Τεχνολογικός Συντελεστής (TFP), K: Κεφάλαιο, L: Εργασία,

b: δείκτης καταβολής προσπάθειας της εργασίας (index of work effort) όπου

$$b = (w(1-t) - x)^\alpha \quad (2)$$

με x: εναλλακτική επιλογή για τους εργαζόμενους (alternative option for workers) όπου

$$x = (1-u)(1-t)w + ufw \quad (3)$$

και t : συντελεστής φορολόγησης εισοδημάτων (income tax rate), u : ποσοστό ανεργίας (unemployment rate), f : (επίπεδο γεναιοδωρίας του επιδόματος ανεργίας (generosity of unemployment benefit)). (από efficiency wages theory, Akerloff και Yellen, 1986)

Η εναλλακτική για τους εργαζόμενους x περιλαμβάνει την πιθανότητα να βρουν εργασία αν εγκαταλείψουν την τρέχουσα θέση απασχόλησης $(1-u)$ που ισούται με το ποσοστό απασχόλησης στην οικονομία, επί το καθαρό εισόδημα που θα λάβουν από την νέα θέση εργασίας $(1-t)w$, θεωρώντας ότι ο μέσος μισθός που διαμορφώνεται είναι w . Επίσης, η εναλλακτική x περιλαμβάνει και την πιθανότητα u , που ισούται με το ποσοστό ανεργίας της οικονομίας, οι εργαζόμενοι να μην βρουν νέα εργασία και να μείνουν άνεργοι, έχοντας ως εισόδημα το επίδομα ανεργίας fw , ως ένα ποσοστό του μέσου μισθού.

Επίσης, ορίζω ότι: $0 < \gamma < 1$, $0 < \alpha < 1$, $0 < f < 1$, $0 < u < 1$, $0 < t < 1$ με γ : μερίδιο της εργασίας στον συνολικό προϊόν (ένταση του παραγωγικού συντελεστή Εργασία στην παραγωγή) και α : ένταση της επίδρασης του index of work effort στην συνολική παραγωγή.

Τέλος, θεωρώ από Moutos και Scarth (2003) ότι η μεταβλητή x θεωρείται εξωγενής για τις επιχειρήσεις, δηλαδή δεν λαμβάνουν υπόψη τους την επίδραση που ασκούν σε αυτή κατά τη λήψη των αποφάσεών τους.

Αρχικά οι επιχειρήσεις μεγιστοποιούν τα κέρδη τους. (μεγιστοποίηση κερδών αντιπροσωπευτικής επιχείρησης)

$$\max \Pi = Y - wL - rK = A K^{1-\gamma} (bL)^\gamma - wL - rK = A K^{1-\gamma} (w(1-t) - x)^{\alpha\gamma} L^\gamma - wL - rK$$

Παίρνοντας συνθήκες πρώτης τάξης έχω:

FOC

$$\frac{\partial \Pi}{\partial L} = \gamma A K^{1-\gamma} (w(1-t) - x)^{\alpha\gamma} L^{\gamma-1} - w = 0 \quad (4)$$

$$\frac{\partial \Pi}{\partial K} = (1-\gamma) A K^{-\gamma} (w(1-t) - x)^{\alpha\gamma} L^\gamma - r = 0 \quad (5)$$

$$\frac{\partial \Pi}{\partial w} = \alpha\gamma A K^{1-\gamma} (w(1-t) - x)^{\alpha\gamma-1} (1-t) L^\gamma - L = 0 \quad (6)$$

$$\frac{(4)}{(5)}: \frac{w}{r} = \frac{\gamma}{1-\gamma} \frac{K}{L} \quad (7)$$

$$\begin{aligned}
(5) \cdot \frac{r}{L} &= \frac{(1-\gamma)AK^{-\gamma}(w(1-t)-x)^{\alpha\gamma}L^\gamma}{\alpha\gamma AK^{1-\gamma}(w(1-t)-x)^{\alpha\gamma-1}(1-t)L^\gamma} \stackrel{(4)}{\Rightarrow} \frac{w(1-\gamma)}{K\gamma} = \frac{(1-\gamma)(w(1-t)-x)}{\alpha\gamma K(1-t)} \\
\Rightarrow w\alpha(1-t) &= w(1-t) - x \Rightarrow w(\alpha-1)(1-t) = -x \stackrel{(iii)}{\Rightarrow} w(\alpha-1)(1-t) = -w(1-u)(1-t) - ufw \\
\Rightarrow \alpha - \alpha t - 1 + t &= -1 + t + u - ut - uf \Rightarrow \alpha(1-t) = u(1-t-f) \Rightarrow u = \frac{\alpha(1-t)}{1-t-f} \quad (8)
\end{aligned}$$

Η σχέση (8) μου δίνει το επίπεδο ανεργίας ως συνάρτηση της εξωγενούς μεταβλητής α , του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος t και του επιπέδου επιδόματος ανεργίας f .

$$\begin{aligned}
(6) : L &= \alpha\gamma AK^{1-\gamma}(w(1-t)-x)^{\alpha\gamma-1}(1-t)L^\gamma \Rightarrow L = \alpha\gamma AK^{1-\gamma}(w(1-t)-x)^{\alpha\gamma}(w(1-t)-x)^{-1}(1-t)L^\gamma \\
\Rightarrow L &= \alpha\gamma Y (w(1-t)-x)^{-1}(1-t) \stackrel{(iii)}{\Rightarrow} L = \alpha\gamma Y (w(1-t) - (1-u)(1-t)w - ufw)^{-1}(1-t) \\
\stackrel{(8)}{\Rightarrow} L &= \alpha\gamma Y (w(1-t) - (1 - \frac{\alpha(1-t)}{1-t-f})(1-t)w - \frac{\alpha(1-t)}{1-t-f}fw)^{-1}(1-t) \\
\Rightarrow L &= \alpha\gamma Y (w(1-t) - w(1-t)(\frac{1-t-f-a+at+\alpha f}{1-t-f}))^{-1}(1-t) \\
\Rightarrow L &= \alpha\gamma Y (w(1-t) - w(1-t)(\frac{(1-t-f)(1-\alpha)}{1-t-f}))^{-1}(1-t) \Rightarrow L = \alpha\gamma Y (w(1-t)(1-1+\alpha))^{-1}(1-t) \\
\Rightarrow L &= \alpha\gamma Y (w\alpha)^{-1} \Rightarrow wL = \gamma Y \Rightarrow w = \gamma \frac{Y}{L} = \text{MPL} \quad (9) , \text{ ο μισθός } w \text{ ισούται με την οριακή}
\end{aligned}$$

παραγωγικότητα της εργασίας και από (4),(6) έχω: $r = (1-\gamma)\frac{Y}{K} = \text{MPK}$ (10), δηλαδή η απόδοση του κεφαλαίου θα ισούται με την οριακή του παραγωγικότητα.

Συνοψίζοντας μέχρι τώρα έχω :

$$\bullet \quad u = \alpha \frac{(1-t)}{(1-t-f)} \quad (8)$$

$$\bullet \quad w = \gamma \frac{Y}{L} = \text{MPL} \quad (9)$$

$$\bullet \quad r = (1-\gamma)\frac{Y}{K} = \text{MPK} \quad (10)$$

Επίσης, θεωρώ (από Moutos and Scarth) :

$$\bullet \quad r(1-\tau) = \bar{r} \quad (11), \text{ με } \tau: \text{ capital tax rate και } \bar{r}: \text{ world interest rate}$$

Δηλαδή, η καθαρή απόδοση του κεφαλαίου $r(1-\tau)$ θα πρέπει να ισούται με την παγκόσμια απόδοση \bar{r} ώστε να μην υπάρχουν εκροές κεφαλαίων από τη χώρα.

- $L=1-u$ (12)

Δηλαδή οι πολίτες της οικονομίας είναι είτε εργαζόμενοι είτε άνεργοι.

- $fuw = twL + trK$ (13)

Δηλαδή οι δαπάνες για το επίδομα ανεργίας πρέπει να ισούνται με τα φορολογικά έσοδα από την φορολογία εισοδημάτων και κεφαλαίων (θέλω ισοσκελισμένο προϋπολογισμό) και μπορεί να γίνει :

$$fuw = twL + trK \stackrel{(9)}{\Rightarrow} fu \frac{Y}{L} = t \gamma \frac{Y}{L} L + \tau r K \stackrel{(10),(11)}{\Rightarrow} fu \frac{Y}{L} = t \gamma Y + \tau (1-\gamma) Y$$

$$\stackrel{fu}{\Rightarrow} \gamma \frac{1}{L} = t \gamma + \tau (1-\gamma) \stackrel{(12)}{\Rightarrow} \gamma [fu - (1-u)t] = (1-u)\tau(1-\gamma) \quad (14)$$

Έχοντας προσδιορίσει το επίπεδο ανεργίας u μπορώ πλέον να προσδιορίσω και τις υπόλοιπες μεταβλητές του υποδείγματος.

Από (III) έχω: $x = (1-u)(1-t)w + ufw \stackrel{(8),(9)}{\Rightarrow} x = (1 - \frac{\alpha(1-t)}{1-t-f})(1-t) \frac{\gamma Y}{L} + \frac{\alpha(1-t)}{1-t-f} f \gamma \frac{Y}{L}$

$$\Rightarrow x = (1-t) \gamma \frac{Y}{L} (1 - \frac{\alpha(1-t)}{1-t-f} + \frac{\alpha f}{(1-t-f)}) \Rightarrow x = (1-t) \gamma \frac{Y}{L} \frac{(1-t-f-\alpha+\alpha t+\alpha f)}{(1-t-f)}$$

$$\Rightarrow x = (1-t)(1-\alpha) \gamma \frac{Y}{L} \stackrel{(12)}{\Rightarrow} x = (1-t)(1-\alpha) \gamma \frac{Y}{(1-u)} \quad (15)$$

Άρα μπορώ να πάω στην (II) : $b = (w(1-t) - x)^\alpha \stackrel{(9),(14)}{=} (\gamma \frac{Y}{L} (1-t) - \gamma \frac{Y}{L} (1-t)(1-\alpha))^\alpha$

$$\Rightarrow b = (\gamma \frac{Y}{L} (1-t)(1-\alpha))^\alpha \stackrel{(8)}{\Rightarrow} b = (\alpha \gamma Y \frac{(1-t)}{(1-u)})^\alpha \quad (16)$$

Επομένως μπορώ να βρώ το επίπεδο προϊόντος Y :

$$Y = A K^{1-\gamma} b^\gamma L^\gamma \stackrel{(10),(11),(12),(15)}{\Rightarrow} Y = A ((1-\gamma) Y \frac{(1-\tau)}{\bar{r}})^{1-\gamma} (\alpha \gamma Y \frac{(1-t)}{(1-u)})^\gamma (1-u)^\gamma$$

$$\Rightarrow Y = A \left((1-\gamma) \frac{(1-\tau)}{\bar{r}} \right)^{1-\gamma} Y^{1-\gamma} (\alpha\gamma(1-t))^{\alpha\gamma} (1-u)^{-\alpha\gamma} (1-u)^\gamma Y^{\alpha\gamma}$$

$$\Rightarrow Y^{\gamma(1-\alpha)} = A \left((1-\gamma) \frac{(1-\tau)}{\bar{r}} \right)^{1-\gamma} (\alpha\gamma(1-t))^{\alpha\gamma} (1-u)^{1-\alpha}$$

θέτω : $\gamma(1-\alpha) = \frac{1}{\theta}$, $(1-\gamma) = z$, $\alpha\gamma = \varphi$ και έχω:

$$Y = A^\theta \left(z \frac{(1-\tau)}{\bar{r}} \right)^{z\theta} (\varphi(1-t))^{\varphi\theta} (1-u) \Rightarrow Y = A^\theta z^{z\theta} \varphi^{\theta\varphi} \left(\frac{(1-\tau)}{\bar{r}} \right)^{z\theta} (1-t)^{\theta\varphi} (1-u) \quad (17)$$

Άρα μπορώ πλέον να προσδιορίσω μέσω της (14) και της (5) όλες τις μεταβλητές μου. (στον πίνακα T.1)

◆ **Μικρή Ανοιχτή Οικονομία με Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, χωρίς Επίδομα Ανεργίας (Υπόδειγμα Β)**

Σε αυτή την περίπτωση, αντικαθιστώ το επίδομα ανεργίας με ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα το οποίο δίνεται σε όλους τους πολίτες της οικονομίας, ανεξαρτήτως αν εργάζονται ή όχι.

Η συνάρτηση παραγωγής της οικονομίας είναι : $Y = A K^{1-\gamma} (bL)^\gamma$ (18) ενώ πλέον το index of work effort γίνεται : $b = (w(1-t) + pw - x)^\alpha$ (19)

με pw : ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα ως ποσοστό του επιπέδου μισθών και alternative option for workers $x = (1-u)(1-t)w + pw$ (20)

Δηλαδή οι εργαζόμενοι, στην εναλλακτική τους επιλογή θα λαμβάνουν σε κάθε περίπτωση ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (αφορολόγητο).

Ξεκινώντας εκ νέου από τη μεγιστοποίηση

$$\max \Pi = Y - wL - rK = A K^{1-\gamma} (bL)^\gamma - wL - rk = A K^{1-\gamma} (w(1-t) + pw - x)^{\alpha\gamma} L^\gamma - wL - rK$$

και ακολουθώντας την ίδια διαδικασία έχω :

- $u = \frac{\alpha(1-t+p)}{1-t}$ (20), το ποσοστό ανεργίας ως συνάρτηση της εξωγενούς μεταβλητής α και του income tax rate t και του επιπέδου ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος p .

Τελικά μπορώ να προσδιορίσω το επίπεδο εισοδήματος :

$$\bullet \quad Y = A^\theta z^{z\theta} \varphi^{\varphi\theta} \left(\frac{1-\tau}{\bar{r}}\right)^{z\theta} (1-t+p)^{\varphi\theta} (1-u)$$

Συνεχίζοντας, μπορώ να εκφράσω πλέον όλες μου τις βασικές μεταβλητές του υποδείγματος και για τις δύο περιπτώσεις. Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας T.1) παραθέτω τις λύσεις των βασικών εξισώσεων των δύο υποδειγμάτων.

Πίνακας T.1

Χωρίς ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, με επίδομα ανεργίας (Υπόδειγμα Α)	Με ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, χωρίς επίδομα ανεργίας (Υπόδειγμα Β)
$u_A = \frac{\alpha(1-t)}{1-t-f}$	$u_B = \frac{\alpha(1-t+p)}{1-t}$
$Y_A = A^\theta z^{z\theta} \varphi^{\varphi\theta} \left(\frac{1-\tau}{\bar{r}}\right)^{z\theta} (1-t)^{\varphi\theta} (1-u_A)$	$Y_B = A^\theta z^{z\theta} \varphi^{\varphi\theta} \left(\frac{1-\tau}{\bar{r}}\right)^{z\theta} (1-t+p)^{\varphi\theta} (1-u_B)$
$L_A = 1 - u_A$	$L_B = 1 - u_B$
$w_A = \gamma \frac{Y_A}{L_A}$	$w_B = \gamma \frac{Y_B}{L_B}$
$b_A = \left(\alpha \gamma \frac{1-t}{1-u_A}\right)^\alpha$	$b_B = \left(\alpha \gamma \frac{1-t+p}{1-u_B}\right)^\alpha$
$r_A(1-\tau) = \bar{r}$	$r_B(1-\tau) = \bar{r}$
$K_A = \frac{(1-\gamma)(1-\tau)}{\bar{r}} Y_A$	$K_B = \frac{(1-\gamma)(1-\tau)}{\bar{r}} Y_B$
$f w_A u_A = t w_A L_A + \tau r_A K_A$	$p w_B = t w_B L_B + \tau r_B K_B$

◆ Μελέτη οριακών επιδράσεων (*marginal effects*)

Θα μελετήσω την οριακή επίδραση που έχουν οι πολιτικές του επιδόματος ανεργίας και του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στην ανεργία και το προϊόν.

Αρχικά, θα μελετήσω την επίδραση του επιδόματος ανεργίας (περίπτωση A) και έπειτα την επίδραση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (περίπτωση B) στο ποσοστό ανεργίας u .

Περίπτωση A (με f , χωρίς p)

Για να υπολογίσω την επίδραση του επιπέδου επιδόματος ανεργίας f στην ανεργία u πρέπει εκτός από την άμεση επίδραση (*direct effect*) να λάβω υπόψη μου και τον περιορισμό της κυβέρνησης.

Συγκεκριμένα, από την (14), θεωρώντας πως πρέπει το ύψος της φορολόγησης κεφαλαίων τ να συμβαδίζει με τον διεθνή ανταγωνισμό, μπορώ να έχω :

$$\gamma[fu_A - t(1-u_A)] = (1-u_A)\tau(1-\gamma)$$

$$\text{Επομένως : } \gamma fu_A - t\gamma(1-u_A) = (1-u_A)\tau(1-\gamma) \Rightarrow f = \frac{1-u_A}{u_A} \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma} \quad (21)$$

$$(21) \stackrel{(8)}{\Rightarrow} f = \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma} \frac{1-t-f-a(1-t)}{a(1-t)} \quad \text{και ορίζω} \quad K = \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma}$$

$$\text{Έτσι έχω : } f = \frac{K(1-t)(1-a)}{K+a(1-t)} \quad (22)$$

$$\text{Από (8), (22) : } u_A = \frac{a(1-t)}{1-t - \frac{K(1-t)(1-a)}{K+a(1-t)}} \Rightarrow u_A = \frac{a(1-t)}{\frac{(K+a(1-t))(1-t) - K(1-t)(1-a)}{K+a(1-t)}} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow u_A = \frac{K+a(1-t)}{1-t+K} \Rightarrow \frac{\frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma} + \alpha(1-t)}{1-t + \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma}} \Rightarrow u_A = \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma) + \gamma\alpha(1-t)}{\gamma} - t\gamma + t\gamma + \tau(1-\gamma)$$

$$\Rightarrow u_A = \frac{t\gamma(1-\alpha) + \tau(1-\gamma) + \alpha\gamma}{\gamma + \tau(1-\gamma)} \quad (23)$$

Για να υπολογίσω την επίδραση του f στο u πρέπει να υπολογίσω:

$$\frac{du_A}{df} = \frac{\partial u_A}{\partial t} \frac{dt}{df}$$

Μπορώ να βρω πλέον από την παραπάνω σχέση $\frac{\partial u_A}{\partial t} = \frac{\gamma(1-\alpha)}{\gamma+\tau(1-\gamma)} > 0$ και για να

υπολογίσω το $\frac{dt}{df}$ έχω από την (22) :

$$fK + fa(1-t) = K(1-t)(1-a) \Rightarrow fK + fa(1-t) - K(1-t)(1-a) = 0 \quad \mu\epsilon \quad K = t + \frac{\tau(1-\gamma)}{\gamma}$$

που είναι μια implicit function της μορφής $R(t,f) = 0$ και έχει τύπο παραγώγισης:

$$\frac{dt}{df} = -\frac{\frac{\partial R}{\partial f}}{\frac{\partial R}{\partial t}} . \text{ Έτσι, παραγωγίζοντας την πεπλεγμένη συνάρτηση } R(t,f)=0 \text{ ως προς } t \text{ και } f$$

παίρνω :

$$\frac{\partial R}{\partial f} = K + a(1-t) > 0$$

$$\frac{\partial R}{\partial t} = \frac{dR}{dt} + \frac{\partial R}{\partial K} \frac{dK}{dt} = -fa + K(1-a) + (f - (1-t)(1-a)) \cdot 1 = (1-a)(f + K + t - 1)$$

Άρα : $\frac{dt}{df} = -\frac{\tau\gamma(1-a) + \tau(1-\gamma) + \gamma\alpha}{\gamma(1-\alpha)(f\gamma - \gamma + 2t\gamma + \tau(1-\gamma))}$ με τον αριθμητή θετικό και για τον

παρονομαστή έχω: $\tau \neq \gamma(1-f-2t+\tau)$.

Επίσης,

- Αν $-\gamma(1-f-2t) + \tau(1-\gamma) > 0 \Rightarrow \tau(1-\gamma) > \gamma(1-f-2t) \Rightarrow \gamma < \frac{\tau}{1-f-2t+\tau}$ θα έχω αρνητική επίδραση του f στο t .
- Αν $\gamma > \frac{\tau}{1-f-2t+\tau}$ θα έχω θετική επίδραση του f στο t .

Δηλαδή αν η οικονομία έχει σχετικά μικρό γ (μικρό μερίδιο εργασίας, εντάσεως κεφαλαίου οικονομία) μια αύξηση του επιπέδου επιδόματος ανεργίας f θα προκαλέσει

μείωση του income tax rate t . Ενώ αν η οικονομία είναι εντάσεως εργασίας (υψηλό μερίδιο) με σχετικά μεγάλο γ , τότε μια αύξηση του επιπέδου επιδόματος ανεργίας f θα προκαλέσει και αύξηση του t .

Επομένως
$$\frac{du_A}{df} = -\frac{\partial u_A}{\partial t} \frac{dt}{df} = \frac{1}{\gamma + \tau(1-\gamma)} \frac{\tau\gamma(1-t) + \tau(1-\gamma) + \gamma\alpha}{f\gamma - \gamma + 2\tau\gamma + \tau(1-\gamma)}$$
 και

- ◆ Αν $\gamma > \frac{\tau}{1-f-2t+\tau}$, δηλαδή έχω σχετικά υψηλό μερίδιο της εργασίας, θα έχω θετική επίδραση στην ανεργία. Δηλαδή αν η οικονομία είναι εντάσεως εργασίας, μία αύξηση στο επίδομα ανεργίας f θα προκαλέσει αύξηση της ανεργίας.
- ◆ Αν $\gamma < \frac{\tau}{1-f-2t+\tau}$, δηλαδή έχω σχετικά χαμηλό μερίδιο της εργασίας , θα έχω αρνητική επίδραση στην ανεργία. Δηλαδή αν η οικονομία είναι εντάσεως κεφαλαίου , μια αύξηση στο επίδομα ανεργίας θα οδηγήσει σε μείωση της ανεργίας. Αυτό συμβαίνει γιατί σε αυτή την περίπτωση η απασχόληση δέχεται θετική επίδραση από την μείωση του income tax rate και το σχετικά μικρό Labor share. Συγκεκριμένα, έχοντας υπόψη τον περιορισμό του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού και το μικρό μερίδιο της εργασίας στην οικονομία, μια οριακή αύξηση του επιπέδου του επιδόματος ανεργίας f μπορεί να αντισταθμιστεί από μία ώθηση που δίνει στην απασχόληση η μείωση του income tax rate η οποία οδηγεί και σε αύξηση των εσόδων από τη φορολογία εισοδήματος καθώς και από το υψηλό μέγεθος εσόδων από τη φορολογία κεφαλαίου λόγω σχετικά υψηλού $(1-\gamma)$.

Περίπτωση Β (χωρίς f , με p)

Παίρνοντας την αντίστοιχη σχέση από τον εισοδηματικό περιορισμό αυτής της περίπτωσης έχω: $\gamma[p - t(1-u_B)] = (1-u_B)\tau(1-\gamma) \Rightarrow \gamma p - \gamma t(1-u_B) = (1-u_B)\tau(1-\gamma)$.

και έχω $\gamma p = (1-u_B)\tau\gamma + \tau(1-\gamma) \Rightarrow p = (1-u_B) \frac{\tau\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma}$. (24)

Επίσης έχω βρει ότι $u_B = \frac{a(1-t+p)}{1-t}$ (20)

Άρα από (20), (24) : $p = \left(\frac{(1-t)(1-a) - ap}{1-t} \right) \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma}$ και με $\frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma} = K$

$$\text{γίνεται : } p = \frac{(1-t)(1-a)K}{1-t+aK} \quad (25)$$

$$(20) \stackrel{(25)}{\Rightarrow} u_B = \frac{a(1-t)}{1-t} + \frac{a}{1-t} p = a + \frac{a}{1-t} \left(\frac{(1-t)(1-a)K}{1-t+aK} \right) \Rightarrow u_B = a + \frac{a(1-a)K}{1-t+aK} = \frac{a-at+aK}{1-t+aK}$$

$$\Rightarrow u_B = \frac{a(1-t+K)}{1-t+aK} = \frac{a(1-t + \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma})}{1-t+a \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma}} = \frac{\alpha(\gamma - t\gamma + t\gamma + \tau(1-\gamma))}{\gamma - (1-t)(1-a) + a\tau(1-\gamma)}$$

$$\Rightarrow u_B = \frac{a(\gamma + \tau(1-\gamma))}{\gamma(1-t(1-a)) + a\tau(1-\gamma)} \quad (26)$$

Για να υπολογίσω την οριακή επίδραση του επιπέδου ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος p στην ανεργία u θα πρέπει να λάβω υπόψη μου την επίδραση που ασκεί το p στο ύψος της φορολογίας εισοδημάτων t .

$$\text{Άρα θα είναι } \frac{du_B}{dp} = \frac{\partial u_B}{\partial t} \frac{dt}{dp}$$

$$\text{Από (18) : } \frac{\partial u_B}{\partial t} = - \frac{a(\gamma + \tau(1-\gamma))}{(\gamma(1-t)(1-a) + a\tau(1-\gamma))^2} [-(1-a)\gamma] = \frac{\alpha(\gamma + \tau(1-\gamma))(1-a)\gamma}{(\gamma(1-t)(1-a) + a\tau(1-\gamma))^2} > 0$$

και από την σχέση (25) :

$$p - pt + paK + K - aK_{\kappa} + atK \Rightarrow p - pt + paK - K + aK + tK - atK = 0$$

η οποία είναι implicit function της μορφής $R(t,p)=0$ και παραγωγίζεται ως εξής :

$$\frac{dt}{dp} = - \frac{\frac{\partial R}{\partial p}}{\frac{\partial R}{\partial t}} . \text{ Έτσι, παραγωγίζοντας την πεπλεγμένη συνάρτηση } R(t,p)=0 \text{ ως προς } t \text{ και } p$$

παίρνω :

$$\frac{\partial R}{\partial p} = 1-t+aK > 0 \quad \text{και στη συνέχεια} \quad \frac{\partial R}{\partial t} = \frac{dR}{dt} + \frac{\partial R}{\partial K} \frac{dK}{dt} \quad \text{με} \quad \frac{t\gamma + \tau(1-\gamma)}{\gamma} = K .$$

Επομένως είναι : $\frac{\partial R}{\partial t} = (1-\alpha)(t\gamma + \tau(1-\gamma) - p\gamma - \gamma + t\gamma)$.

$$\text{Άρα } \frac{dt}{dp} = -\frac{1-t+\alpha K}{(1-a)(t\gamma + \tau(1-\gamma) - p\gamma - \gamma + t\gamma)}$$

που θα είναι θετικό αν $\gamma > \frac{\tau(1-\gamma)}{1+p-2t} \Rightarrow \gamma > \frac{\tau}{p-2t+1+\tau}$ και αρνητικό αν $\gamma < \frac{\tau}{p-2t+1+\tau}$

$$\frac{du_B}{dp} = \frac{\alpha\gamma(\gamma + \tau(1-\gamma))(1-\alpha)}{(\gamma(1-t)(1-a) + \alpha\tau(1-\gamma))^2} \cdot \left(-\frac{1-\tau+\alpha K}{(1-a)(2t\gamma + \tau(1-\gamma) - p\gamma - \gamma)} \right)$$

Η επίδραση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος p θα είναι θετική στην ανεργία αν

$\gamma > \frac{\tau}{p-2t+1+\tau}$. Δηλαδή αν η οικονομία είναι εντάσεως εργασίας (υψηλό μερίδιο της

εργασίας) , τότε μια αύξηση του επιπέδου ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος p θα αυξήσει την ανεργία, δηλαδή επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό μέρους της βιβλιογραφίας, ότι δηλαδή το μέτρο αυτό αυξάνει τα κίνητρα για έξοδο από την αγορά εργασίας.

Αν η οικονομία μου έχει σχετικά μικρό γ ($\gamma < \frac{\tau}{p-2t+1+\tau}$) , δηλαδή είναι εντάσεως κεφαλαίου , με μικρό μερίδιο της εργασίας, τότε μια αύξηση του p θα οδηγήσει σε μείωση της ανεργίας αφού θα έχουμε και μείωση του income tax rate t . Δηλαδή, η εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα έχει θετική επίδραση στην απασχόληση όσο πιο τεχνολογικά προηγμένη – αυτοματοποιημένη είναι μια οικονομία. Και πάλι παρατηρείται να επιβεβαιώνεται η βιβλιογραφία η οποία προτείνει την εφαρμογή αυτού του μέτρου ως λύση στην εκμηχάνιση της παραγωγής.

Συνεχίζοντας, θα μελετήσω την οριακή επίδραση του επιπέδου επιδόματος ανεργίας και του επιπέδου ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στο προϊόν της οικονομία Y .

Περίπτωση Α (με f , χωρίς p)

Γνωρίζω ότι $Y_A = A^\theta z^{z\theta} \varphi^{\theta\theta} \left(\frac{1-\tau}{\bar{r}}\right)^{z\theta} (1-t)^{\theta\theta} (1-u_A)$ και για να υπολογίζω την οριακή

επίδραση χρειάζομαι μόνο τα t και u , επομένως θέτω : $A^\theta z^{z\theta} \varphi^{\theta\theta} \left(\frac{1-\tau}{\bar{r}}\right)^{z\theta} = \Omega$ και έτσι έχω

$$Y_A = \Omega (1-t)^{\theta\theta} (1-u_A) \quad . \quad (27)$$

Επίσης, έχοντας ότι $u_A = \frac{t\gamma(1-\alpha) + \tau(1-\gamma) + \alpha\gamma}{\gamma + \tau(1-\gamma)}$ η (27) γίνεται : $Y_A = \Omega (1-t)^{\theta\theta} (1-u_A)$.

Έτσι, η επίδραση του f στο Y είναι : $\frac{dY_A}{df} = \frac{\partial Y_A}{\partial t} \frac{dt}{df}$ με $\frac{dt}{df}$ γνωστό και ίσο με :

$$\frac{dt}{df} = -\frac{t\gamma(1-\alpha) + \tau(1-\gamma) + \alpha\gamma}{\gamma(1-\alpha)(f\gamma - \gamma + 2t\gamma + \tau(1-\gamma))} \quad \text{και} \quad \frac{\partial Y_A}{\partial t} = -\Omega (1-t)^{\theta\theta} \frac{\gamma}{\gamma + \tau(1-\gamma)} < 0$$

Επομένως,

- Αν έχω σχετικά μικρό γ ($\gamma < \frac{\tau}{1-2t-f+\tau}$), δηλαδή μικρό μερίδιο της εργασίας , μια οριακή αύξηση του επιπέδου επιδόματος ανεργίας f επιδρά θετικά στο προϊόν αφού οδηγεί σε μείωση του income tax rate t και οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης.
- Αν έχω σχετικά μεγάλο γ ($\gamma > \frac{\tau}{1-f-2t+\tau}$) δηλαδή υψηλό μερίδιο της εργασίας, μια οριακή αύξηση του f θα επιδράσει αρνητικά στο προϊόν.

Περίπτωση Β (με p , χωρίς f)

Γνωρίζω ότι $Y_B = A^\theta z^{z\theta} \varphi^{\theta\theta} \left(\frac{1-\tau}{\bar{r}}\right)^{z\theta} (1-t+p)^{\theta\theta} (1-u_B)$. Μπορώ να θέσω και πάλι Ω και να

έχω $Y_B = \Omega (1-t+p)^{\theta\theta} (1-u_B)$ (28). Επίσης, γνωρίζω ότι

$$\Rightarrow u_B = \frac{a(\gamma + \tau(1-\gamma))}{\gamma(1-t(1-a)) + a\tau(1-\gamma)} \quad \text{από σχέση (20).}$$

Επομένως μπορώ να επλύσω την (28) χρησιμοποιώντας την (20) και θα πάρω

$$Y_B = \Omega(1-t+p)^{\varphi\theta} \left(\frac{1-t+aK-a(1-t+K)}{1-t+aK} \right) \Rightarrow Y_B = \Omega(1-t+p)^{\varphi\theta} \left(\frac{(1-t)(1-a)}{1-t+aK} \right) \text{ και}$$

$$\text{έχοντας από (25)} \Rightarrow p = \frac{(1-t)(1-a)K}{1-t+aK}$$

$$\text{παίρνω ότι} \Rightarrow Y_B = \Omega \left(\frac{(1-t)(\gamma+\tau(1-\gamma))}{\gamma-t\gamma(1-\alpha)+\alpha\tau(1-\gamma)} \right)^{\varphi\theta} \left(\frac{(1-t)(1-a)\gamma}{\gamma-t\gamma(1-\alpha)+\alpha\tau(1-\gamma)} \right)$$

$$\Rightarrow Y_B = \Omega((1-t)(\gamma+\tau(1-\gamma)))^{\varphi\theta} \left(\frac{1}{\gamma-t\gamma(1-\alpha)+\tau(1-\gamma)\alpha} \right)^{\varphi\theta} \left(\frac{1}{\gamma-t\gamma(1-\alpha)+\tau(1-\gamma)\alpha} \right)^{\varphi\theta} ((1-\alpha)\gamma(1-t))$$

$$\Rightarrow Y_B = \Omega(\gamma+\tau(1-\gamma))^{\varphi\theta} (1-\alpha)\gamma(1-t)^{\varphi\theta+1} (\gamma-t\gamma(1-a)+\tau(1-\gamma)a)^{-(\varphi\theta+1)} .$$

$$\text{Ορίζω } \Omega(\gamma+\tau(1-\gamma))^{\varphi\theta} (1-\alpha)\gamma = M$$

$$\text{και έχω } \Rightarrow Y_B = M(1-t)^{\varphi\theta+1} (\gamma-t\gamma(1-a)+\tau(1-\gamma)a)^{-(\varphi\theta+1)}$$

$$\text{Άρα } \frac{dY_B}{dp} = \frac{\partial Y_B}{\partial t} \frac{dt}{dp} \text{ με } \frac{dt}{dp} \text{ γνωστό, } \frac{dt}{dp} = -\frac{1-t+aK}{(1-a)(t\gamma+\tau(1-\gamma)-p\gamma-\gamma+t\gamma)} \text{ και}$$

$$\frac{\partial Y_B}{\partial t} = -(\varphi\theta+1)M(1-t)^{\varphi\theta} (\gamma-t\gamma(1-a)+\tau(1-\gamma)a)^{-(\varphi\theta+1)} - \dot{\gamma}$$

$$-(\varphi\theta+1)M(1-t)^{(\varphi\theta+1)} (\gamma-t\gamma(1-a)+\tau(1-\gamma)a)^{-(\varphi\theta-2)} ((-\gamma(1-\alpha)))$$

$$\Rightarrow \frac{\partial Y_B}{\partial t} = (\varphi\theta+1)M(1-t)^{\varphi\theta} (\gamma-t\gamma(1-a)+\tau(1-\gamma)a)^{-(\varphi\theta+1)} [-1+(1-t)(\gamma-t\gamma(1-a)+\tau(1-\gamma)a)^{-1}\gamma(1-\alpha)]$$

με

$$-1+(1-t)(\gamma-t\gamma(1-a)+\tau(1-\gamma)a)^{-1}\gamma(1-\alpha) = -\tau(1-\gamma)\alpha - \gamma\alpha > 0$$

Επομένως ,

- Αν έχω σχετικά μεγάλο γ ($\gamma > \frac{\tau}{p-2t+1+\tau}$) θα έχω αρνητική επίδραση στο προϊόν.

Δηλαδή αν η οικονομία είναι εντάσεως εργασίας μια αύξηση του p θα οδηγήσει σε μείωση του προϊόντος.

- Αν έχω σχετικά μικρό γ , δηλαδή έχω οικονομία εντάσεως κεφαλαίου με μικρό μερίδιο εργασίας, μια αύξηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος p θα οδηγήσει σε αύξηση του προϊόντος.

Το βασικό συμπέρασμα στο οποίο οδηγούμαστε από τη λύση του υποδείγματος της μικρής ανοιχτής οικονομίας είναι ότι η πολιτική του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα έχει θετική επίδραση στην οικονομία, με αύξηση της απασχόλησης και αύξηση του προϊόντος, στην περίπτωση που αυτή είναι εντάσεως κεφαλαίου. Επομένως, όσο πιο πολύ προχωράει στην εκμηχάνιση και αυτοματοποίηση της παραγωγής της μια οικονομία, τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι η θέσπιση ενός τέτοιου μέτρου. Αντίθετα, αν σε μια οικονομία το μερίδιο της εργασίας είναι σχετικά μεγάλο και δεν έχει προχωρήσει η εκμηχάνισή της, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θα έχει αρνητική επίδραση, κυρίως λόγω της στρέβλωσης των κινήτρων των εργαζομένων και της ανάγκης για μεγάλη αύξηση της φορολογίας για να το χρηματοδοτεί.

E.2 Δύο οικονομίες με κοινή πολιτική ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος

Στο παρακάτω υπόδειγμα, εξετάζεται η περίπτωση που δύο οικονομίες, η Α και η Β, με κοινό νόμισμα, αποφασίζουν να εφαρμόσουν την πολιτική του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος μέσα από ένα κοινό ταμείο το οποίο χρηματοδοτείται από τα έσοδα των δύο χωρών από τη φορολογία κεφαλαίου. Επομένως, έχουμε δύο οικονομίες οι οποίες ανήκουν σε νομισματική ένωση και μέσα από αυτή την πολιτική κάνουν ένα βήμα προς την δημοσιονομική ενοποίηση.

Στο υπόδειγμα υπάρχει ένας κοινός συντελεστής φορολόγησης κεφαλαίων αφού η μορφή δημοσιονομικής ενοποίησης το απαιτεί για τη δημιουργία του ταμείου. Παράλληλα, θεωρώντας ότι υπάρχει τέλεια κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των δύο ενοποιημένων οικονομιών, υποθέτω ότι και ο συντελεστής φορολόγησης εισοδημάτων θα είναι καινός και ίσος με t .

Το Κοινό Ταμείο το οποίο συλλέγει τα έσοδα από τη φορολογία κεφαλαίου, διαθέτει ένα χρηματικό ποσό ως ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα σε κάθε ενήλικη πολίτη που ζει στις οικονομίες Α και Β. Το επίπεδο του εισοδήματος αυτού είναι p , κοινό για τις δύο οικονομίες, και πολλαπλασιάζεται με τον μέσο μισθό που επικρατεί σε κάθε χώρα έτσι ώστε να καλύπτει το βασικό επίπεδο διαβίωσης.

Αν n_A είναι ο πληθυσμός στη χώρα Α και n_B είναι ο πληθυσμός στη χώρα Β με συνολικό πληθυσμό $N=1$ (normalised) και θεωρώντας ότι $N = n_A + n_B$ είναι ο συνολικός αριθμός δικαιούχων του εισοδήματος, τότε μακροοικονομικά, κάθε χώρα θα λάβει $n_i \cdot p \cdot w_i$ με $i = A, B$.

Έτσι, χρησιμοποιώντας παρόμοιες εξισώσεις με Moutos και Scarth (2003), η οικονομία A θα έχει συνάρτηση παραγωγής ίση με $Y_A = A K_A^{1-\gamma} (b_A L_A)^\gamma$ όπου A: TFP της χώρας A,

K_A : Κεφάλαιο στην χώρα A, L_A : Εργασία στην A, b_A : index of work effort στην A με $b_A = (w_A(1-t) + n_A p w_A - x_A)^a$ και x_A : εναλλακτική επιλογή για τους εργαζόμενους, με $x_A = (1-u_A)(1-t)w_A + n_A p w_A$

Ομοίως, για την οικονομία B οι αντίστοιχες σχέσεις θα είναι : $Y_B = B K_B^{1-\gamma} (b_B L_B)^\gamma$ με B : TFP της χώρας B, K_B : Κεφάλαιο στην χώρα B, L_B : Εργασία στην B ,

b_B : index of work effort της B με $b_B = (w_B(1-t) + n_B p w_B - x_B)^a$ και x_B : alternative for workers με $x_B = (1-u_B)(1-t)w_B + n_B p w_B$

Επίσης θα ισχύουν τα εξής :

- $L_A = 1 - u_A$ και $L_B = 1 - u_B$
- $G_A = t w_A L_A$ και $G_B = t w_B L_B$

Τέλος έχω το ο Προϋπολογισμός του Ταμείου που χορηγεί το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα στις A και B διαθέτει ποσό ίσο με: $\tau r_A K_A + \tau r_B K_B$.

Άρα το συνολικό ποσό θα δίνεται στο σύνολο των πολιτών των δύο οικονομιών ως εξής :

$$n_A p w_A + n_B p w_B = \tau (r_A K_A + r_B K_B) \Rightarrow p = \frac{\tau (r_A K_A + r_B K_B)}{n_A w_A + n_B w_B} \quad (1)$$

Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία με το προηγούμενο υπόδειγμα ξεκινώντας από την μεγιστοποίηση των κερδών, αρχικά για την χώρα A θα πάρω τις εξής σχέσεις :

$$Y_A = A^\theta \varphi^{\theta\theta} \left[(1-\gamma) \frac{1-\tau}{\bar{r}} \right]^{z\theta} (1-t+n_A p)^{\theta\theta} (1-u_A) \quad (2) \text{ που είναι το προϊόν στη χώρα A}$$

με ανεργία: $u_A = \frac{a(1-t+n_A p)}{1-t}$, απασχόληση: $L_A = 1 - u_A$, μισθός $w_A = \gamma \frac{Y_A}{L_A} = \text{MPL}$

, απόδοση: $r_A = \frac{(1-\gamma)(1-\tau)}{\bar{r}} Y_A = \text{MPK}$ και προϋπολογισμός : $G_A = t w_A L_A + \Omega_A$

Συνεχίζοντας την ίδια διαδικασία για τη χώρα Β παίρνω :

- $Y_B = B^\theta \varphi^{\theta\theta} \left[(1-\gamma) \frac{1-\tau}{\bar{r}} \right]^{z\theta} (1-t+n_B p)^{\theta\theta} (1-u_B) \quad (3)$
- $u_B = \frac{a(1-t+n_B p)}{1-t}$
- $L_B = 1-u_B$, κλπ

Επίσης, έχω θεωρήσει ότι οι δύο χώρες έχουν τον ίδιο βαθμό παραγωγικότητας , δηλαδή TFP της οικονομίας Α ισούται με το TFP της οικονομίας Β, μπορώ να θεωρήσω $A=B$.

Στη σχέση (2) θέτω $A^\theta \varphi^{\theta\theta} \left[(1-\gamma) \frac{1-\tau}{\bar{r}} \right]^{z\theta} = E$ και έχω $Y_A = E(1-t+n_A p)^{\theta\theta} (1-u_A) \quad (4)$

Άρα με $A=B$ έχω από την σχέση (3) $Y_B = E(1-t+n_B p)^{\theta\theta} (1-u_B) \quad (5)$

Ως προς το τον Προϋπολογισμό του Ταμείου που χρηματοδοτεί το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, αν αντικαταστήσω τις σχέσεις (2) και (3) που βρήκα στην (1) , έχω :

$$p = \tau \frac{(1-\gamma)}{\gamma} \frac{Y_A + Y_B}{n_A \frac{Y_A}{L_A} + n_B \frac{Y_B}{L_B}} \quad (6)$$

Παρατηρώ δηλαδή ότι το επίπεδο του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος καθορίζεται από το ύψος του προϊόντος της κάθε χώρας από το ύψος της φορολόγησης κεφαλαίων και εισοδημάτων καθώς και από το μέγεθος του μεριδίου της εργασίας στις δύο οικονομίες.

Το βασικό σημείο στο οποίο θέλω να εστιάσω είναι το κατά πόσο η πολιτική αυτή αν εφαρμοστεί από κάποια κοινή αρχή μπορεί να λειτουργήσει σταθεροποιητικά. Για αυτό το λόγο θα θεωρήσω ότι η οικονομία Β δέχεται μια εξωτερική διαταραχή ενώ η οικονομία Α δεν επηρεάζεται από αυτή τη διαταραχή.

Στη συνέχεια, θα υποθέσω τη διαταραχή και θα εξετάσω τί θα γίνει στις δύο οικονομίες στην περίπτωση που η ίδια πολιτική, όπως έχει περιγραφεί παραπάνω, εφαρμοζόταν *ceteris paribus*, σε εθνικό επίπεδο και στη συνέχεια θα κάνω την ίδια διαδικασία με την υπόθεση ότι οι δύο οικονομίες εφαρμόζουν μέσα από το κοινό ταμείο την πολιτική του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος.

Έστω ότι η παραπάνω πολιτική ασκείται σε εθνικό (national) επίπεδο. Τότε, *ceteris paribus*, το προϊόν της κάθε οικονομίας θα είναι :

- $Y_A^N = A^\theta \kappa (1-t+p_A)^{\phi\theta} (1-u_A^N)$ (7), με $u_A^N = \frac{a(1-t+p_A)}{1-t}$, $p_A = \tau \frac{1-\gamma}{\gamma} L_A^N$ (8)

- $Y_B^N = B^\theta \kappa (1-t+p_B)^{\phi\theta} (1-u_B^N)$ (9), με $u_B^N = \frac{a(1-t+p_B)}{1-t}$, $p_B = \tau \frac{1-\gamma}{\gamma} L_B^N$ (10)

και θα ισχύει ότι $\frac{Y_B^N}{Y_A^N} = \left(\frac{B}{A}\right)^\theta = 1 \Rightarrow Y_B^N = Y_A^N$ αφού $A=B$.

Ξεκινώντας, κάνω την παραδοχή ότι η βαθμός έντασης του work effort index α ισούται με 0.5, δηλαδή $\phi\theta=1$.

Αν υπάρξει μια εξωτερική διαταραχή d , με $E(d)=0$ και $\text{Var}(d)=\sigma_d^2$, στην οικονομία B , ενώ παράλληλα η οικονομία A δεν επηρεάζεται, τότε το προϊόν της οικονομίας A δε θα μεταβληθεί και θα παραμείνει $Y_A^N = A^\theta \kappa (1-t+p_A)^{\phi\theta} (1-u_A^N)$ ενώ στην οικονομία B θα έχω:

Αρχικά, από σχέση (9) έχω $Y_B^N = B^\theta \kappa (1-t+p_B)^{\phi\theta} (1-u_B^N)$ και από (10) $p_B = \tau \frac{1-\gamma}{\gamma} L_B^N$

και με $L_B = 1-u_B$, είναι $p_B = \tau \frac{1-\gamma}{\gamma} \left(\frac{1-t-a(1-t+p_B)}{1-t} \right) \Rightarrow p_B = \tau \frac{1-\gamma}{\gamma} \frac{(1-t)(1-a)}{1-t+a}$

Επομένως, με την εξωτερική διαταραχή το προϊόν στην B θα γίνει $Y_B^{N'} = B^\theta \kappa (1-t+p_B)^{\phi\theta} (1-u_B^N) + d$, δηλαδή $Y_B^{N'} - Y_B^N = d$. Παρατηρώ ότι αν η πολιτική αυτή εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο δεν έχει τη δυνατότητα της σταθεροποίησης αφού η διαφορά των δύο προϊόντων ισούται με το μέγεθος της διαταραχής.

Στην περίπτωση που έχουμε κοινή (common) πολιτική του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος μεταξύ των οικονομιών A και B , και υποθέτοντας και πάλι την ίδια εξωτερική διαταραχή d στην οικονομία B , αρχικά το προϊόν στις δύο οικονομίες θα είναι από τις σχέσεις (4) και (5) και με $\alpha=0.5$, $Y_A^C = E(1-t+n_A p)(1-u_A)$ και

$$Y_B = E(1-t+n_B p)(1-u_B) = E(1-t+n_B p) \left(\frac{1-t-a(1-t+n_B p)}{1-t} \right)$$

$$\Rightarrow Y_B = E(1-t)(1-a) + n_B p(1-2a) - n_B^2 p^2 \frac{a}{1-t}$$

Έτσι, στην περίπτωση της διαταραχής, το προϊόν στην B θα γίνει

$$(Y_B)' = E(1-t)(1-a) + n_B p'(1-2a) - n_B^2 p'^2 \frac{a}{1-t} + d$$
 και αν εξετάσω τη διαφορά μεταξύ

του προϊόντος πριν και μετά τη διαταραχή έχω ότι

$$Y_B' - Y_B = (1 - 2\alpha)n_B(p' - p) - n_B^2 \frac{a}{1-t}(p^{2'} - p^2) + d \stackrel{(a=0.5)}{=} -\frac{1}{2} \frac{n_B^2}{1-t}(p^{2'} - p^2) + d$$

Βλέπω δηλαδή ότι η ύπαρξη του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ως κοινή πολιτική μεταξύ των οικονομιών Α και Β μπορεί να αποτελέσει μηχανισμό σταθεροποίησης σε περίπτωση μιας διαταραχής αφού η η διαφορά του προϊόντος πριν και μετά τη διαταραχή δεν ισούται με το μέγεθός της, η επίδρασή της εξουδετερώνεται.

Για παράδειγμα, αν η οικονομία Β δεχθεί μια εξωτερική αρνητική διαταραχή ($d < 0$), τότε το p που είναι συνάρτηση των Y_A, Y_B, t, τ θα μειωθεί, επομένως $p' < p \Rightarrow p^{2'} < p^2$.

Άρα ο πρώτος όρος της διαφοράς των εισοδημάτων θα γίνει θετικός, δηλαδή

($-\frac{1}{2} \frac{n_B^2}{1-t}(p^{2'} - p^2) > 0$) και θα αντισταθμίσει την απώλεια που προήλθε λόγω της αρνητικής διαταραχής d .

Παρατηρώ ότι όσο μεγαλύτερο το μέγεθος του shock (d), τόσο μεγαλύτερη και η διαφορά $p' - p$ άρα και τόσο πιο ισχυρή η σταθεροποίηση. Επίσης, όσο μεγαλύτερο το n_B , δηλαδή όσο μεγαλύτερη πληθυσμιακά είναι η χώρα, τόσο πιο ισχυρή θα είναι η σταθεροποίηση.

Συμπερασματικά, αν υπάρξει ένα είδος δημοσιονομικής ενοποίησης μεταξύ δύο οικονομιών με την θέσπιση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για τους πολίτες και των δύο χωρών, δίνεται η δυνατότητα σταθεροποίησης σε περίπτωση διαταραχής.

Μια ενδεχόμενη επέκταση του υποδείγματος μπορεί να αφορά την περίπτωση μιας διαταραχής η οποία επιδρά θετικά στην μία οικονομία και αρνητικά στην άλλη. Σε αυτή την περίπτωση η θέσπιση και εφαρμογή ενός ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος μέσα από έναν κοινό προϋπολογισμό θα οδηγήσει σε σταθεροποίηση και τις δύο οικονομίες. Συγκεκριμένα, αν γίνει η υπόθεση ότι ο πληθυσμός των δύο χωρών είναι ίσος με $N/2$ δηλαδή 0.5 λόγω όμοιων οικονομιών και τέλει κινητικότητας τότε η σταθεροποίηση θα είναι ίδιας έντασης για τις δύο οικονομίες. Επίσης, στην περίπτωση που οι οικονομίες δεχθούν μια συμμετρική διαταραχή, έστω αρνητική, θα μπορούσε η κοινή Αρχή που υλοποιεί την πολιτική αυτή να εκδίδει κάποιου είδους ομόλογο και με τα χρήματα που συγκεντρώνει να χορηγεί το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και να σταθεροποιεί την Ένωση στο σύνολό της. Οι πληρωμές των τόκων θα γίνονται μέσα από τον προϋπολογισμό του κοινού Ταμείου μόλις οι οικονομίες

σταθεροποιούνται. Τέλος, η ανάλυση μπορεί να επεκταθεί και στην περίπτωση που οι δύο χώρες είναι ανόμοιες, με την μία σταθερά πιο παραγωγική από την άλλη καθώς και οι περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει πληθυσμιακή διαφορά. Σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να εξετασθεί το δυναμικό όφελος και κόστος των ανόμοιων οικονομιών για θέσπιση μια τέτοιας πολιτικής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα εργασία μελετήθηκαν οι οικονομικές επιπτώσεις θέσπισης ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ως βασική μορφή κοινωνικής πολιτικής ενώ ταυτόχρονα εξετάστηκε κατά πόσο ο μηχανισμός αυτός μπορεί να αποτελέσει μορφή δημοσιονομικής ενοποίησης για τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης.

Αρχικά, μέσω βιβλιογραφικής επισκόπησης, παρουσιάστηκαν ορισμένες προτάσεις μεταρρύθμισης της ΟΝΕ, οι οποίες πηγάζουν από το γεγονός ότι η Ευρωζώνη δεν αποτελεί μια Άριστη Νομισματική Περιοχή και από την ανάγκη αντιμετώπισης των συνεπειών της κρίσης και των νέων δεδομένων που διαμορφώνονται στην Ευρώπη, όπως η γήρανση και η έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος. Στα πλαίσια των προτάσεων κυριαρχεί η οικονομική εμβάθυνση μέσω της δημοσιονομικής ενοποίησης και ειδικότερα, προτείνεται η εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ως εναλλακτική μορφή δημοσιονομικής ενοποίησης.

Στη συνέχεια γίνεται μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας που αφορά το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και παρουσιάζονται τα επιχειρήματα που συνηγορούν υπέρ και κατά της θέσπισής του. Συγκεκριμένα η δημιουργία ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης κάτω από το οποίο δεν θα μπορεί να βρεθεί κάποιος πολίτης αποφεύγοντας την ακραία φτώχεια, η μείωση του διοικητικού κόστους και κόστους εφαρμογής και παρακολούθησης άλλων προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής, η αντιμετώπιση της αυτοματοποίησης μέχρι η αγορά εργασίας να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες και η δυνατότητα για πραγματοποίηση καινοτόμων επιχειρηματικών πλάνων από άτομα που χωρίς ένα εξασφαλισμένο εισόδημα δε θα αναλάμβαναν υψηλό ρίσκο αποτελούν τα βασικά επιχειρήματα υπέρ του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Αντίθετα, βασικό επιχείρημα κατά της εφαρμογής ενός καθολικού ελάχιστου εισοδήματος αποτελεί η στρέβλωση που θα προκαλέσει στην προσφορά εργασίας αφού είναι πιθανό σε πολλές περιπτώσεις να μειώσει τα κίνητρα για απασχόληση και να ωθήσει τα άτομα σε έξοδο από την αγορά εργασίας. Επιπλέον, τίθενται ερωτήματα σχετικά με την δημοσιονομική βιωσιμότητα αυτού του μέτρου και για την επίπτωση στο περιβάλλον που θα έχει μια ώθηση στην υπερκατανάλωση που μπορεί να προκαλέσει στα μεσαία και υψηλά εισοδήματα αυτή η πολιτική.

Επιπρόσθετα, μελετήθηκε μέσα από το πρόγραμμα μικροπροσομοίωσης EUROMOD και από εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ η πιθανή επίδραση της θέσπισης ενός καθολικού βασικού εισοδήματος σε τρεις αντιπροσωπευτικές χώρες της ΟΝΕ, την Γαλλία, την Φινλανδία και την

Ιταλία. Τα ευρήματα δείχνουν πως σε κάθε περίπτωση το μέτρο αυτό δημιουργεί χαμένους και κερδισμένους. Η γενική εικόνα είναι πως και στις τρεις χώρες περισσότερο από το 55% του πληθυσμού θα δει το συνολικό εισόδημά να αυξάνεται με την θετικότερη επίδραση να σημειώνεται στην Ιταλία που το 75% του πληθυσμού θα γνωρίσει έστω και οριακή αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος. Ειδικότερα, η μελέτη στην επίδραση ανά εισοδηματική κατηγορία δείχνει πως κατά βάση τα εισοδήματα που ευνοούνται πολύ κυρίως στην Φινλανδία αλλά και στη Γαλλία είναι τα μεσαία ενώ στην Ιταλία είναι ιδιαίτερα θετική και η επίδραση στα χαμηλότερα εισοδήματα. Τέλος, η μελέτη στην επίδραση ανά τύπο νοικοκυριού έδειξε πως σημαντικά αρνητικό αποτέλεσμα θα έχουν νοικοκυριά που λαμβάνουν ήδη σημαντικές παροχές όπως νοικοκυριά με άνεργο ή άνεργους γονείς και μονογονεϊκά νοικοκυριά. Συμπερασματικά, παρατηρήθηκε πως στην περίπτωση που το κοινωνικό κράτος είναι αρκετά αποτελεσματικό και στοχεύει στην ανακούφιση και προστασία των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και νοικοκυριών, όπως η περίπτωση της Φινλανδίας, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα το οποίο θα αντικαταστήσει όλες τις υπόλοιπες παροχές δεν δίνει ιδιαίτερα θετικό άθροισμα καθώς μειώνει το διαθέσιμο εισόδημα σε ομάδες που χρήζουν προστασίας και το αυξάνει σε άλλες που δεν έχουν αυτή την ανάγκη, επιδεινώνοντας και το επίπεδο φτώχειας. Αντίθετα, στην περίπτωση που το κοινωνικό κράτος είναι λιγότερο αποτελεσματικό, όπως στην περίπτωση της Ιταλίας, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα φαίνεται να έχει ιδιαίτερα θετική επίδραση, κυρίως στα ασθενέστερα στρώματα.

Έπειτα, επιλύθηκε το μακροοικονομικό υπόδειγμα, αρχικά για μια μικρή ανοιχτή οικονομία και στη συνέχεια επεκτάθηκε στην περίπτωση των δύο οικονομιών που θεσπίζουν από κοινού το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. Στην πρώτη περίπτωση, αποδείχθηκε πως η επίδραση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στις βασικές μεταβλητές της οικονομίας, την ανεργία και το προϊόν, εξαρτάται από το μερίδιο κεφαλαίου και εργασίας στην παραγωγή. Αν μια οικονομία είναι εντάσεως κεφαλαίου με αρκετά μικρό το μερίδιο της εργασίας τότε το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα επιδρά θετικά στην οικονομία, αυξάνοντας το προϊόν και μειώνοντας την ανεργία. Επιβεβαιώνεται δηλαδή το επιχείρημα της βιβλιογραφίας για θέσπιση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στις οικονομίες που αυτοματοποιούνται. Αντίθετα, αν μια οικονομία έχει σχετικά υψηλό μερίδιο εργασίας, τότε το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα επιδρά αρνητικά αφού δημιουργεί στρέβλωση κινήτρων η οποία οδηγεί σε αύξηση της ανεργίας και μείωση του προϊόντος. Στην περίπτωση που δύο όμοιες οικονομίες ενοποιούνται μέσω της κοινής εφαρμογής ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος και η μία από αυτές πλήττεται από εξωτερική διαταραχή φαίνεται πως ο μηχανισμός του εγγυημένου

εισοδήματος την οδηγεί σε σταθεροποίηση. Έπειτα, αναφέρονται πιθανές επεκτάσεις όπως η περίπτωση μη συμμετρικών διαταραχών ή η περίπτωση ανόμοιων χωρών.

Κλείνοντας, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα φαίνεται να μπορεί να αποτελέσει ένα σύγχρονο μέσο μεταρρύθμισης του Κοινωνικού Κράτους ενώ παράλληλα μπορεί να δώσει μια ουσιαστική ώθηση στην διαδικασία της οικονομικής ολοκλήρωσης. Είναι μια πολιτική η οποία εγγυάται βασικά αγαθά, απαραίτητα για μίαν αξιοπρεπή διαβίωση σε κάθε πολίτη κράτους-μέλους της Ευρωζώνης ενώ ταυτόχρονα το βήμα δημοσιονομικής ολοκλήρωσης που απαιτεί είναι μεν αρκετό για να πλησιάσουμε περισσότερο στην πλήρη ενοποίηση αλλά συνάμα σχετικά ήπιο για να γίνει αποδεκτό από τους οικονομικούς και πολιτικούς κύκλους που προτείνουν μια πιο χαλαρή πορεία στη δημοσιονομική μεταρρύθμιση. Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική αυτή μπορεί να αναλάβει τον ρόλο της αναδιανομής μεταξύ των κρατών-μελών αλλά και να αποτελέσει σταθεροποιητικό μηχανισμό σε περιπτώσεις διαταραχών.

Βέβαια, η θέσπιση του βασικού εισοδήματος αναμένεται να αποφέρει μεγάλες και ριζικές αναπροσαρμογές στους δημοσιονομικούς προϋπολογισμούς των κρατών-μελών και επίσης σημαντικές αναπροσαρμογές στο εισόδημα των ατόμων και των νοικοκυριών. Αυτές οι επιδράσεις πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη καθώς τίθεται ένα σοβαρό ζήτημα οικονομικής βιωσιμότητας, αποτελεσματικότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης. Οι απλές λογιστικές αναπροσαρμογές δεν θα είναι αρκετές και φαίνεται να χρειάζονται ποιοτικές μεταβολές στη διάρθρωση πεδίων όπως το φορολογικό και το ασφαλιστικό σύστημα. Επίσης, η πολιτική του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος καλείται να εξασφαλίσει ένα πιο συμπαγές δίκτυο ασφαλείας που παράλληλα δεν θα παγιδεύει τους πολίτες αλλά θα τους δίνει ώθηση για επανεκπαίδευση και ενεργό συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Δηλαδή, πέραν της αποτελεσματικότητας σε μακροοικονομικό επίπεδο η οποία αξιολογείται στη βάση της αναδιανεμητικής και σταθεροποιητικής λειτουργίας σε επίπεδο Ευρωζώνης και δημοσιονομικής βιωσιμότητας σε επίπεδο κρατών-μελών, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα μαζί με τις υπόλοιπες πολιτικές που θα το υποστηρίζουν πρέπει να αξιολογηθεί και σε μικροοικονομικό επίπεδο, κυρίως στην επίδραση στη φτώχεια, την κατανομή εισοδήματος, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ώθηση για συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενογλώσση

- Mundell Robert A. , A Theory of Optimum Currency Areas, The American Economic Review, Vol. 51, No. 4 (Sep., 1961), pp. 657-665
- De Grauwe P. (2009), Economics of Monetary Union, Oxford University Press, 8th edition.
- De Grauwe P. (2011), The Governance of a Fragile Eurozone, Economic Policy, CEPS working documents.
- Blinder Alan S. , Ehrmann Michael, De Haan Jacob and Jansen David-Jan, (2016), Necessity as the Mother of Invention : Monetary Policy after the Crisis, NBER Working Paper Series, National Bureau of Economic Research.
- Allard Céline and others, (2013), Toward a Fiscal Union for the Euro Area, IMF Staff Discussion Note.
- Moutos Th. and Scarth W. , (2003) , Some Macroeconomic Consequences of Basic Income and Employment Subsidies, CESifo Working Paper No. 916 .
- Berger H. ,Dell’Ariccia G. , Obstfeld M. , (2018), Revisiting the Economic Case for Fiscal Union in the Euro Area, IMF Research Department
- OECD, (2017), Basic Income as a Policy Option : Can it add up? , Policy Brief on the Future of Work, OECD Publishing, Paris.
- OECD, (2017), Basic Income as a Policy Option : Illustrating Costs And Distributional Implications For Selected Countries, Directorate for Employment, Labour and Social Affairs.
- Juncker Jean-Claude, (2017), White Paper on the Future of Europe, Reflections and scenarios for the EU27 by 2025, European Commission.
- Eichengreen B. and Wyplosz Ch. , (2016), Minimal Conditions for the Survival of the Euro, Intereconomics, Review of European Economic Policy
- Mencinger Jože, (2015), The Revenue Side of a Universal Basic Income in the EU and Euro Area, Law and Economics Review, 6(3), p. 159-174.
- Sage D. and Diamond P. , (2017), The Case Against Universal Basic Income, Europe’s New Social Reality, Foundation for European Progressive Studies.
- Van Parijs P. ,(2013) The Eurodividend, Social Europe Journal.

- Van Parijs P. ,(2013), The Universal Basic Income : Why Utopian Thinking Matters and How Sociologists Contribute to it, Politics and Society, SAGE publications
- Van Parijs P. and Vanderborght Y. , (2017), Basic Income : A Radical Proposal for a Free Society and a Sane Economy 1st Edition, Harvard University Press.
- Friedman Milton, (1962), Capitalism and Freedom, University of Chicago Press.
- Chiacchio Fransesco, Petropoulos Georgios, Pichlar David, (2018), The Impact of Industrial Robots on EU Employment and Wages: A Local Labour Market Approach, Bruegel Working Paper.
- Pareman Carole, (2010), Democratizing Citizenship: Some Advantages of a Basic Income, Politics and Society, SAGE publications.
- Atkinson, A., 1995, Public Economics in Action: The Basic Income/Flat Tax Proposal, Oxford: Oxford University Press.

Ελληνική

- Κατσίμη Μ. ,(2016), Μακροοικονομικές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις ΟΠΑ
- Ματσαγγάνης Μ. (2004), Η Κοινωνική Αλληλεγγύη και οι αντιφάσεις της, ο ρόλος του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε μια σύγχρονη κοινωνική πολιτική, εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ
- Ματσαγγάνης Μ. , (2011), Η Κοινωνική Πολιτική σε δύσκολους καιρούς, Οικονομική κρίση, Δημοσιονομική λιτότητα και Κοινωνική Προστασία, Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ

Ιστότοποι

- keaprogram.gr

